

ΟΦΙΤΙΚΑ ΝΕΑ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΤΥΧΗ ΑΓΑΘΗ
ΕΔΩΣΕ ΤΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΟΝ ΣΥΛΛΟΓΟΝ ΝΕΑΣ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΩΣ
ΠΙΕΡΙΑΣ "Ο ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ",
ΕΠΑΙΝΕΣΑΙ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΟ ΣΤΟΝ ΟΦΙ

κείμενο-φωτογραφίες
Δημοσθένης Σπιριδών Σεϊταρίδης

Τον Αύγουστο με αξίωσε ο Θεός να επισκεφτώ με τη σύζυγό μου τον Ανατολικό Πόντο. Εκτός των γνωστών πόλεων (Τραπεζούντα- Ριζούντα- Κερασούντα –Κοτύωρα) κατάφερα επιτέλους να επισκεφθώ και τα περισσότερα από τα Οφίτικα χωριά, από τα οποία κατάγονταν οι πρόγονοί μας και οι οποίοι ύστερα από περιπέτειες ίδρυσαν το 1928 το όμορφο μας χωριό, τη Νέα Τραπεζούντα Πιερίας. Με τη βοήθεια του φίλου μου, Οφίτη, Μεχμέτ Κιουτσούκ (γνωστού στο χωριό μας ως Αριστοτέλη), ο οποίος είναι τουριστικός πράκτορας στην Τραπεζούντα και γνωριστήκαμε πριν 2 περίπου χρόνια, όταν είχε επισκεφθεί το χωριό μας και το Σύλλογο μας, περιηγηθήκαμε στα Οφίτικα χωριά που βρίσκονται στη κοιλάδα του Ψυχρού ποταμού : Κουρίτζ, Χαλτ. Κρηνίτα, Γίγα και Ζουρέλ. Επιπλέον είδαμε και την πολύ όμορφη ενδοχώρα της επαρχίας του Όφι (κοιλάδα Όφεως ποταμού, Τσάικαρα και τα γύρω ελληνόφωνα χωριά , λίμνη Σαράχο-Ουζουνγκιόλ.

Ο Δημοσθένης Σεϊταρίδης στο χωριό Κρηνίτα

Η Επαρχία Όφεως ανήκει και σήμερα διοικητικά στο Νομό Τραπεζούντας . Πρωτεύουσα της είναι η πόλη Οφ (Οφ) παλαιό όνομα Σολακλί, μια παραθαλάσσια πόλη 15.000 κατοίκων, η οποία βρίσκεται 52χλμ. ανατολικά της Τραπεζούντας και δεν έχει να δείξει κάτι το ενδιαφέρον .

Συνέχεια στη σελ.6

ΔΙΜΗΝΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΠΟΝΤΙΑΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ "ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ"
Ν. ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΑΣ Ν. ΠΙΕΡΙΑΣ

Δ' ΠΕΡΙΟΔΟΣ Αρ. Φύλλου 90 - Σεπτέμβριος - Οκτώβριος (Σταυρίτες - Τρυγομηνάς) 2011

Υψηλάντειος Αγώνας Δρόμου 2011

Την Κυριακή 9 Οκτωβρίου στη Νέα Τραπεζούντα Πιερίας

Με μεγάλη επιτυχία ολοκληρώθηκε το πρώτο της Κυριακής 9 Οκτωβρίου στη Νέα Τραπεζούντα ο «Υψηλάντειος Αγώνας Δρόμου 2011». Ο αγώνας αυτός καθιερώθηκε στα πλαίσια των εκδηλώσεων «Υψηλάντεια» που διοργανώνει ο σύλλογος, και τα τελευταία δύο χρόνια διοργανώνεται σε συνεργασία με τον αθλητικό σύλλογο Ν. Πιερίας «ΖΕΥΣ» και πλέον αποκτά μια νέα δυναμική.

Δεκάδες δρομείς άνδρες και γυναίκες διαφόρων ηλικιών από διάφορα μέρη της Ελλάδας τίμησαν με την παρουσία τους τον αγώνα θεσμό για την ευρύτερη περιοχή.

Ο νικητής του Υψηλάντειου Αγώνα Δρόμου Τραπεζας Δημήτριος

Συνέχεια στη σελ. 3

Εορταστικές εκδηλώσεις για την επέτειο του «ΟΧΙ»

Με κάθε λαμπρότητα εορτάσθηκε η επέτειος του «ΟΧΙ» στο χωριό μας, την Νέα Τραπεζούντα. Όπως κάθε χρόνο τελέστηκε Θεία Λειτουργία και Δοξολογία στον Ι. Ν. Ζωοδόχου Πηγής. Μετά το πέρας της Δοξολογίας τον πανηγυρικό λόγο για την επέτειο του «ΟΧΙ» εκφώνησε η κ. Μακρίδου Παναγιώτα Νηπιαγωγός του Νηπιαγωγείου Νέας Τραπεζούντας. Ακολούθησε επιμνημόσυνη δέηση και κατάθεση στεφάνων από τους φορείς του

Τα παιδιά του Νηπιαγωγείου στην πλατεία του χωριού

χωριού στο μνημείο πεσόντων στον Ελληνοϊταλικό πόλεμο το οποίο βρίσκεται στην πλατεία του χωριού. Ακολούθησαν πατριωτικά τραγούδια και ποιήματα από τα παιδιά του Νηπιαγωγείου.

Ενημερωτική επιστολή προς τους συνδρομητές-συνδρομήτριες της εφημερίδας «Οφίτικα Νέα»

Αγαπητοί συνδρομητές-συνδρομήτριες της εφημερίδας του συλλόγου μας, όπως γνωρίζεται η ιστορική μας εφημερίδα εκδίδεται εδώ και πολλά χρόνια και συγκεκριμένα από το 1983 σαν ΝΕΑ ΤΟΥ ΟΦΗ και από το 1996 έως σήμερα με την τωρινή της ονομασία ΟΦΙΤΙΚΑ ΝΕΑ. Όλα αυτά τα χρόνια το κόστος έκδοσης της εφημερίδας καλύπτεται από την ετήσια συνδρομή των 10 ευρώ, την οποία καταβάλλουν οι συνδρομητές της και τους ευχαριστούμε πολύ.

Τα τελευταία δύο χρόνια έγιναν σημαντικές αυξήσεις στο κόστος έκδοσης της εφημερίδας (ταχυδρομικά τέλη – γραμματόσημα – εκτύπωση – σελιδοποίηση – φάκελοι) με αποτέλεσμα να επιβαρυνθεί οικονομικά η έκδοση της εφημερίδας ανά έτος κατά 2.000 ευρώ.

Όπως γίνεται αντιληπτό η έκδοση των Οφίτικων

Νέων καθίσταται προβληματική και μέσω αυτής της επιστολής, σας ενημερώνουμε και σας παρακαλούμε όλοι και όσες δεν έχετε πληρώσει την συνδρομή σας να την πληρώσετε σε εύλογο χρονικό διάστημα, ώστε να συνεχιστεί απρόσκοπτα η έκδοση των ΟΦΙΤΙΚΩΝ ΝΕΩΝ.

Τρόποι Πληρωμής της συνδρομής.
Επιταγή – Έμβασμα – Εφημερίδα Οφίτικα Νέα στο όνομα Παπαργυροπούλου-Λυκίδου Μαρία.

Μέσω Τραπεζής
Εθνική Τράπεζα: 373/296174-11
Eurobank-Εργασίας: 0026-0210-15-0100477219
Από το Δ.Σ. του Συλλόγου και την συντακτική επιτροπή της εφημερίδας.

Ομιλία σε συνεργασία με τον σύλλογο καρκινοπαθών Ν. Πιερίας

Στα πλαίσια των επιμορφωτικών ομιλιών που διοργανώνει ο σύλλογος μας για διάφορα κοινωνικά θέματα, πραγματοποιήθηκε με πρωτοβουλία του συλλόγου και σε συνεργασία με τον σύλλογο καρκινοπαθών Ν. Πιερίας ομιλία-διάλεξη με θέμα:

«Η δική μου ιστορία με τον καρκίνο».

Η ομιλία έγινε την Δευτέρα 10 Οκτωβρίου στις 7.30 μ.μ. στην αίθουσα του συλλόγου, και το παρόν έδωσαν πολλοί συγχωριανοί και φίλοι του συλλόγου οι οποίοι άκουσαν με προσοχή τα μέλη του συλλόγου καρκινοπαθών να εξιστορούν ο καθένας ξεχωριστά τα βιώματα που έζησαν αντιμετωπίζοντας πάντα με θάρρος αυτήν τη σοβαρή ασθένεια που μαστίζει χρόνια την ανθρωπότητα. Την ομιλία διηύθυνε η πρόεδρος του συλλόγου καρκινοπαθών κ. Γελαδάρη συνταξιούχος νοσηλεύτρια η οποία αναφέρθηκε στο πόσο αναγκαίο είναι να υπάρχει η απαραίτητη ενημέρωση αλλά και η

πρόληψη από την πλευρά των πολιτών στοιχεία απαραίτητα για την αντιμετώπιση αυτής της νόσου. Επίσης η κ. Γελαδάρη αναφέρθηκε και στο έργο του συλλόγου καρκινοπαθών Πιερίας, ο οποίος εδώ και πολλά χρόνια προσφέρει τα μέγιστα τόσο στην ενημέρωση για την αντιμετώπιση της νόσου, όσο και για την παροχή βοήθειας ηθικής και υλικής στους καρκινοπαθείς του Νομού.

Τους εκπροσώπους του συλλόγου καρκινοπαθών Ν. Πιερίας καθώς και τους παρευρισκομένους καλωσόρισε και ευχαρίστησε για την παρουσία τους στην ομιλία αυτή, εκ μέρους του Διοικητικού Συμβουλίου του συλλόγου ο Πρόεδρος κ. Βασίλειος Παραδεισόπουλος, ο οποίος συνεχάρη τα μέλη του συλλόγου καρκινοπαθών για την δραστηριότητά τους και η ομιλία έκλεισε με ανταλλαγή αναμνηστικών δώρων από τους δυο συλλόγους.

Από το Δ.Σ.
του Συλλόγου «Υψηλάντης».

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Καταγραφή εισακτέων σε Α.Ε.Ι και Τ.Ε.Ι. Οφίτικης καταγωγής για την απονομή του βραβείου «ΧΡΗΣΤΟΣ ΤΕΡΖΙΔΗΣ».

Όπως είναι γνωστό έχει καθιερωθεί από το Σύλλογό μας το βραβείο «ΧΡΗΣΤΟΣ ΤΕΡΖΙΔΗΣ» το οποίο απονέμεται κάθε χρόνο στην εκδήλωση κοπής της βασιλόπιτας του Συλλόγου στους εισαχθέντες μαθητές Οφίτικης καταγωγής που εισήχθησαν στα Α.Ε.Ι και Τ.Ε.Ι. της χώρας μας. Για να μην ξεχασθεί κάποιος ή κάποια από τους νεοεισαχθέντες το Δ.Σ. του Συλλόγου με την παρούσα ανακοίνωση κάνει γνωστό σε όσους γονείς ή συγγενικό

τους πρόσωπο που έχουν παιδιά που εισήχθη σε Α.Ε.Ι και Τ.Ε.Ι., να το γνωστοποιήσουν στα μέλη του Δ.Σ. του Συλλόγου έως τις 6 Ιανουαρίου 2012, μέσω FAX στο τηλ-FAX του Συλλόγου 2351091291, ή μέσω email στο email του Συλλόγου: ipsilantis@hol.gr, ή τηλεφωνικώς στα τηλέφωνα:

Πρόεδρος
Βασίλης Παραδεισόπουλος 6937054415
Γεν. Γραμματέας –
Βασίλης Ιωαννίδης 6946421586

ΟΦΙΤΙΚΑ ΝΕΑ

Δίμηνη έκδοση
ΤΟΥ ΠΟΝΤΙΑΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ "ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ"
Ν. ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΑΣ ΠΙΕΡΙΑΣ

Υπεύθυνος σύμφωνα με το νόμο ο πρόεδρος του Συλλόγου
ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ: Βασίλης Παραδεισόπουλος 6937054415

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Τηλέφωνο - Fax: 23510 91291, E-mail: ipsilantis@hol.gr
WEB SITE: www.ipsilantis.gr

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Δ.Σ. Συλλόγου

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Τερζίδης Αριστέιδης

Μεγαλόπουλος Ιωάννης

Σεϊταρίδης Δημοσθένης

Τερζίδης Βασίλειος

Σελιδοποίηση: Κανελλάτος Σπύρος - 23510 73333

Εκτύπωση: Τυπογραφείο "Παναγιώτης" - 23510 23625

ΕΤΗΣΙΕΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Εσωτερικού

Φυσικά πρόσωπα: 10 ευρώ

Σύλλογοι - Κοινότητες: 30 ευρώ

Τράπεζες - Επιχειρήσεις Α.Ε. 45 ευρώ

Εξωτερικού:

Για χώρες Ευρώπης 25 ευρώ

Για άλλες Ηπείρους 30 δολ. ΗΠΑ

Επιταγές - εμβάσματα:

Παπαργυροπούλου - Λυκίδου Μαρία

60100 Νέα Τραπεζούντα

*Χειρόγραφα δημοσιευμένα ή μη δεν επιστρέφονται

*Τα κείμενα εκφράζουν τις απόψεις των συντακτών τους και όχι του Συλλόγου "ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ"

Επιτυχόντες σε Α.Ε.Ι και Τ.Ε.Ι με Οφίτικη καταγωγή

Αβραμίδης Ιάσων του Δημητρίου
Σχολή Αστυνομίας Αθηνών

Ζανέτας Αλέξανδρος του Ιωάννου
Παιδαγωγικό Βόλου

Χαραλαμπίδης Νικόλαος του Αναστασίου
Μουσικής Τεχνολογίας και Ακουστικής ΤΕΙ Κρήτης

Καραγκιοζίδης Νικόλαος του Γεωργίου
Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Τμήμα Γεωγραφίας, Μυτιλήνη

Τερζίδης Χρήστος του Περικλή
Α.Π.Θ. Τμήμα Δασολογίας και Περιβάλλοντος.

Σταυριανίδης Παναγιώτης του Ιωάννου
Τμήμα Πληροφορικής και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης,
Τ.Ε.Ι. Πάτρας, Πύργος Ηλείας.

Τερζίδου Θεοφανή του Βασιλείου
Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Τμήμα Πολιτισμικής Τεχνολογίας και
Επικοινωνίας, Μυτιλήνη.

Κουμπρίδου Ιωάννα του Ηλία
Σχολή παιδονηπιοκόμος Τ.Ε.Ι. Σίνδου.

τα ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ μας

Γεννήσεις:

Στις 29 Σεπτεμβρίου 2011 ο Αλχαζίδης Ιωάννης και η Τσιντζιλή Βασιλική απέκτησαν κορίτσι.

Βαπτίσεις:

Την Κυριακή 17 Ιουλίου 2011 στον Ιερό Ναό Ζωοδόχου Πηγής Νέας Τραπεζούντας, ο Βασιλειάδης Νικόλαος και η Κόρτζακ, βάπτισαν τον υιό τους με ανάδοχο την Ευαγγελία Τζιούκα που έδωσε στο νεοφώτιστο το όνομα Γεώργιος.

Την Κυριακή 9 Οκτωβρίου 2011 στον Ιερό Ναό Ζωοδόχου Πηγής Νέας Τραπεζούντας, ο Γιουμίδης Νικόλαος και η Τερζίδου Βασιλική βάπτισαν την κόρη τους με ανάδοχο την Αποστολίδου Κωνσταντίνα που έδωσε στη νεοφώτιστη το όνομα Άννα-Γαλήνη.

Την Κυριακή 30 Οκτωβρίου 2011 στον Ιερό Ναό Αγίας Άννης Κατερίνης ο Μπόζογλου Θεόδωρος και η Εφραιμίδου Αναστασία βάπτισαν την κόρη τους με ανάδοχο την Σιαμάγκα Αναστασία που έδωσε στο νεοφώτιστο το όνομα Άννα.

Γάμοι:

Το Σάββατο 2 Ιουλίου 2011 στον Ιερό Ναό Ζωοδόχου Πηγής Νέας Τραπεζούντας, ενώθηκαν με τα δεσμά του γάμου ο Δεσποινιάδης Φώτης και η Φούντογλου Μαρία.

Θάνατοι:

Απεβίωσαν:

Στις 30 Αυγούστου 2011 απεβίωσε ο Μεταξάς Ελευθέριος εκ Πόντου, κάτοικος Αθηνών σε ηλικία 92 ετών.

Στις 11 Σεπτεμβρίου 2011 απεβίωσε ο Αμοιρίδης Αθανάσιος του Στεφάνου εκ Φιλώτα Φλώρινας ετών 80. Κηδεύτηκε στο Νεκροταφείο Ευόσμου.

Ευχαριστήριο

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου μας ευχαριστεί θερμά τον κ. Αντωνιάδη Χρήστο, Σκηνοθέτη-Αγιογράφο για την δωρεά του στον Σύλλογο μιας σπάνιας ξυλόγλυπτης εικόνας του Αγίου Ευγενίου του Τραπεζουντίου εις μνήμη του παππού του Χρήστου και του πατέρα του Αντώνη με καταγωγή από το χωριό Γίγας του Όφη.

Με εκτίμηση
Το Δ.Σ. του Συλλόγου
«Αλέξανδρος Υψηλάντης»
Νέας Τραπεζούντας

Ευχαριστήριο

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου μας ευχαριστεί θερμά τον κ. Τοπαλίδη Γεώργιο καθηγητή φιλόλογο-θεολόγο, για την δωρεά βιβλίων στην βιβλιοθήκη του Συλλόγου μας.

Από το Δ.Σ. του Συλλόγου
«Αλέξανδρος Υψηλάντης»

Υψηλάντειος Αγώνας Δρόμου 2011

Συνέχεια από τη σελ. 1

Στον αγώνα συνολικής απόστασης 10.400 μέτρων συμμετείχαν 120 δρομείς ενώ το 2010 συμμετείχαν 47 δρομείς γεγονός που χαροποίησε τους διοργανωτές του αγώνα.

Η εκκίνηση δόθηκε από την κεντρική πλατεία του χωριού όπου εκεί έγινε και ο τερματισμός και οι δρομείς έτρεξαν τον αγώνα κάτω από ιδανικές καιρικές συνθήκες με φόντο τον Όλυμπο, τον Θερμαϊκό κόλπο και την Κατερίνη.

Στο αγωνιστικό μέρος νικητής του αγώνα ήταν ο Δημήτρης Τραπέζας με χρόνο 40.31 και ακολούθησε η Ηλίας Μωυσίδης με χρόνο 41.33 και οι δύο μέλη του αθλητικού συλλόγου δρομέων Πιερίας «ΖΕΥΣ» με τρίτο τον Κωνσταντίνο Χατζηκωνσταντίνο με χρόνο 41.55 του συλλόγου μαραθωνοδρόμων Λάρισας.

Στις γυναίκες για άλλη μια χρονιά νικήτρια αναδείχτηκε η Σουλιώτου Αλεξάν-

Οι τρεις νικητές στην κατηγορία ανδρών μαζί με τον Μυστρίδη Χρ. - πρόεδρο του συλλόγου Ζευσ τον αντιδήμαρχο Κατερίνης Γιουμίδα Αλέκο και τον πρόεδρο του συλλόγου Υψηλάντης Βασ. Παραδεισιόπουλο

Οι τρεις νικήτριες στην κατηγορία γυναικών

Ευχάριστο διάλειμα μετά τον αγώνα

Δρομείς και μέλη των εθελοντικών ομάδων

δρα με χρόνο 49.22 του συλλόγου «ΖΕΥΣ», με δεύτερη την Τσιφλίδου Κούλα με χρόνο 51.50 ανεξάρτητη, και Τρίτη την Μαυρουδή Κυριακή με χρόνο 54.07 με τα χρώματα του συλλόγου «ΖΕΥΣ». Σε όλους τους δρομείς απονεμήθηκε από τον σύλλογο «Υψηλάντη» συλλεκτικό μετάλλιο, στο οποίο αποτυπώνεται η μορφή του Αλέξανδρου Υψηλάντη και μια Ποντιακή Λύρα, καθώς επίσης και αναμνηστικό μπλουζάκι. Μετά το πέρας του αγώνα ακολούθησε η απονομή κυπέλλου στους τρεις πρώτους άνδρες, και στις τρεις πρώτες γυναίκες καθώς επίσης απονεμήθηκαν και αναμνηστικά δώρα από τον σύλλογο Υψηλάντη σε όλες τις εθελοντικές ομάδες και φορείς που φρόντισαν για την υγειονομική και ασφαλή διεξαγωγή του αγώνα.

Ο σύλλογος «ΖΕΥΣ» βράβευσε τον σύλλογο «ΥΨΗΛΑΝΤΗ», καθώς και την τελευταία αθλήτρια και αθλητή για την επιμονή και υπομονή τους να τερματίσουν τον αγώνα. Ως έκπληξη ο τελευταίος αθλητής έλαβε μετάλλιο από τον πρώτο.

Μετά τις απονομές ακολούθησε γεύμα με πολλά ποντιακά εδέσματα καθώς και πλούσιο ποντιακό πρόγραμμα.

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου μας ευχαριστεί θερμά όλους που συνέβαλαν στην επιτυχία του αγώνα. Συγκεκριμένα:

Το Σώμα Εθελοντών Σαμαρειτών Διασωστών και Ναυαγοσωστών του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού για την υγειονο-

μική κάλυψη του αγώνα.

Το Σύλλογο Ραδιοερασιτεχνών Ν. Πιερίας.

Την Ποδηλατική απόδραση Ν. Πιερίας.

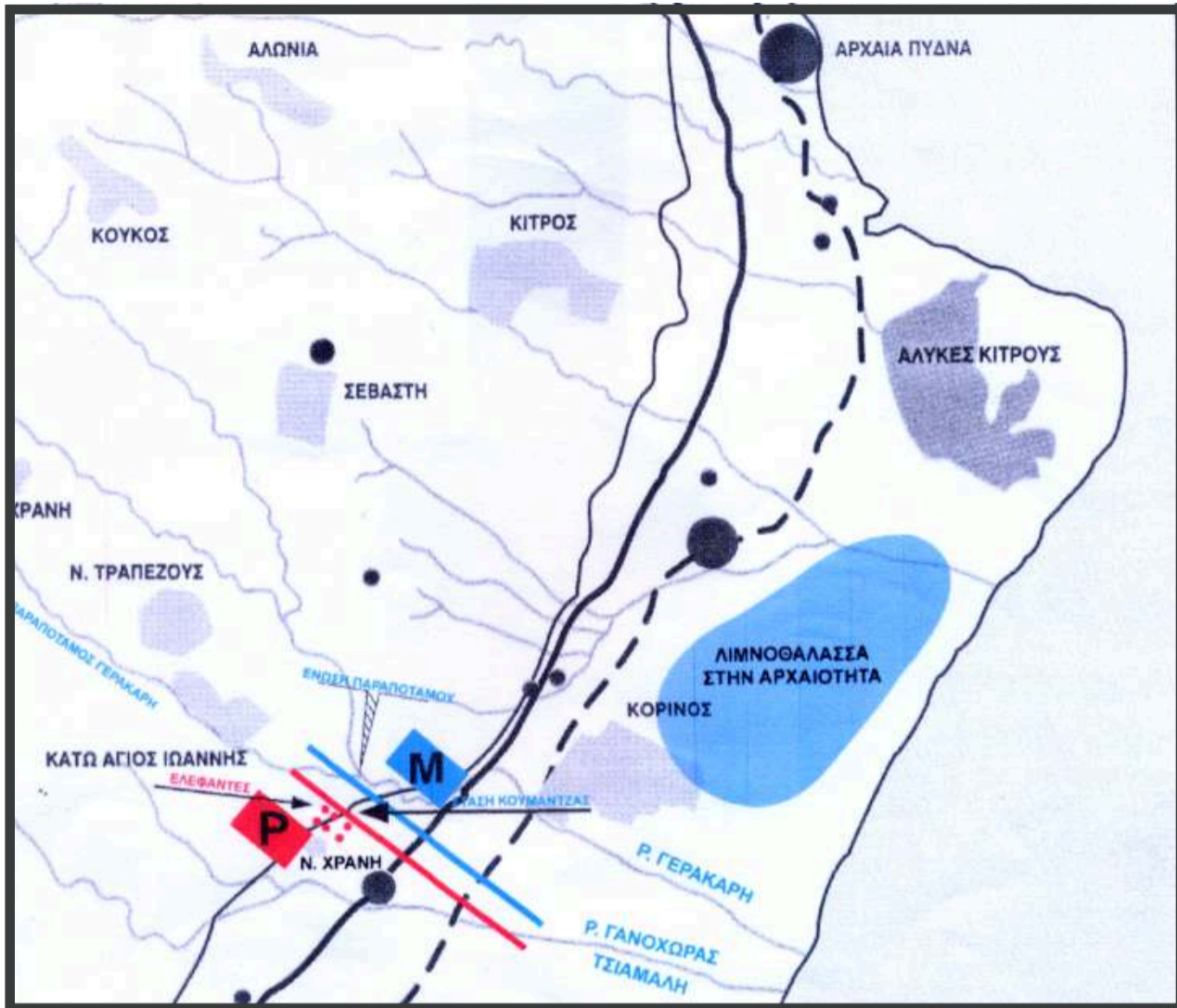
Τον Ποδηλατικό Περιβαλλοντικό Όμιλο «ΔΙΑΣ» Κατερίνης.

Την Τροχαία Περιφέρειας Ν. Πιερίας.

Τους χορηγούς επικοινωνίας του αγώνα: Το Δημοτικό Ραδιόφωνο του Δήμου Κατερίνης, και το Ραδιόφωνο του ΣΚΑΪ 92,6, τις κάβες των Αφών Γκοτζαμανίδη και Κωνσταντίνου Στεφανίδη για την προσφορά εμφιαλωμένων νερών για την κάλυψη του αγώνα, την φωτογραφική λέσχη «ΙΡΙΔΑ» της Εστίας Πιερίδων Μουσών, τον κ. Γρηγοριάδη Δημήτριο, Μπερεδήμα Ιωάννη, την κα Παπουτσιδού Φόφη και Περπερίδου Ελπίδα που ανέλαβαν την γραμματειακή υποστήριξη του αγώνα και τις κυρίες: Βασιλειάδου Ευαγγελία, Βασιλειάδου Ειρήνη, Αδαμίδου Ξανθούλα, Κανταρίδου Ευστρατία, Παππά Δέσποινα, Αθανασιάδου Αθηνά, Τσέπου Πολυξένη, Ντέλλα Βασιλική, Λυπουρλή Ιωάννα και Διαμαντοπούλου Σοφία, που ετοίμασαν και σέρβιραν τα ποιντικά εδέσματα.

Από το Δ.Σ. του Συλλόγου «Αλέξανδρος Υψηλάντης»

Η ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΠΥΔΝΑΣ

(22 ΙΟΥΝΙΟΥ 168 Π.Χ.)

του Ιορδάνη Ποιμενίδη

Συνέχεια από το προηγούμενο

Η αντίδραση του ήδη φοβισμένου Βασιλιά μας ήταν άμεση όταν ειδοποιήθηκε για τα άσχημα νέα. Έστειλε και αυτός με την σειρά του τον στρατηγό Μίλωνα μαζί με 10 χιλιάδες μισθοφόρους και 2 χιλιάδες Μακεδόνες να πάνε όσο πιο γρήγορα μπορούν για να φρουρήσουν και να υπερασπιστούν τα στενά. Η ασταμάτητη όμως πορεία και η υπεράνθρωπη προσπάθεια που έκαναν οι στρατιώτες μας μέχρι αργά την νύχτα για να φτάσουν πρώτοι στα στενά, τους βρήκε κατάκοπους και εξουθενωμένους μπροστά στο ρωμαϊκό απόσπασμα που έπεσε τυχαία επάνω τους. Για λόγους κάλυψης οι Ρωμαίοι βάδιζαν μόνο την νύχτα, και καθώς ήταν πιο ξεκούραστοι και σε πλήρη ετοιμότητα, αιφνιδίασαν και κατέσφαξαν σχεδόν όλους τους μισθοφόρους από το απόσπασμα των Μακεδόνων. Όταν ο Περσέας πληροφορήθηκε για τα δυσάρεστα γεγονότα από τους λιγοστούς στρατιώτες που σώθηκαν για την πανωλεθρία του Μίλωνα στα στενά της Πέτρας, πανικοβλήθηκε τόσο πολύ, και φοβούμενος ότι θα βρισκόταν στην μέση από δύο ρωμαϊκά μέτωπα διέταξε αμέσως την απόσυρση ολόκληρου του στρατοπέδου βορειότερα προς Πύδνα. Εγκαταλείψαμε το στρατόπεδο νύχτα, αφήνοντας μόνο μερικούς στρατιώτες στην πρώτη γραμμή για κάλυψη, και όλες τις φωτιές αναμμένες, καθώς αποχωρούσαμε τμηματικά για να μην κινήσουμε τις υποψίες των ρωμαίων. Μέσω της παραλιακής οδού διανύσαμε

όλη την απόσταση φτάνοντας έως την πεδιάδα που βρίσκεται ανάμεσα στο ποτάμι της Χώρας και τον Γερακάρη σχετικά γρήγορα. Ξεκινήσαμε χωρίς καθόλου καθυστέρηση την οργάνωση του νέου στρατοπέδου και την ανάλογη τοποθέτηση της παράταξης κάθε στρατιωτικού τμήματος σύμφωνα πάντα με την μορφολογία του εδάφους και τις ανάγκες της περιοχής. Μιας περιοχής που γνώριζα πάρα πολύ καλά από μικρό παιδί.

«Πιστεύω όμως ότι θα είναι καλύτερα και θα έχει πιο πολύ ενδιαφέρον μικρέ αν συνεχίζαμε την ιστορία μας επί τόπου. Στο μέρος όπου είχαμε παραταχθεί και τότε, όλοι οι τοξότες μαζί με τους ελαφρώς οπλισμένους στρατιώτες λίγο πριν από την μάχη».

«Ε... ναι Πρωτέα... σίγουρα», είπε ο μικρός άρχοντας απαντώντας αργά και διακεκομμένα απορροφημένος από την πολύωρη αφήγηση της ιστορίας, και άρχισε μηχανικά να μαζεύει τα τόξα και τον υπόλοιπο εξοπλισμό. Αυτήν την φορά δεν θα κάναμε εκπαίδευση.

Ξεκινήσαμε το πρωί από την έπαυλη με σκοπό να κάνουμε ένα μεγάλο περίπατο διανύοντας όλη την απόσταση όπου είχε παραταχθεί ολόκληρο το Μακεδονικό στρατεύμα από τους λόφους δυτικά πάνω από τον νότιο παραπόταμο του Γερακάρη, έως και το άλλο ποτάμι της χώρας ανατολικά. Αισθανόμουν πολύ πιο ψύχραιμος απ' ό,τι θα περίμενα καθώς πλησιάζαμε στην περιοχή. Θυμήθηκα τις πρώτες μου μέρες στην έπαυλη και το σοκ εκείνης της στιγμής όταν συνειδητοποίησα που βρισκόμουν. Για αρκετό καιρό απέφευγα να κοιτάξω προς την πεδιάδα, και όταν αναγκαστικά μερικές φορές έπρεπε να περάσουμε από εκεί, είχα το βλέμμα μου χαμηλά κοιτάζοντας πάντα μόνο προς τα κάτω.

Η αφήγηση με απελευθέρωσε διώχνοντας από μέσα μου όλο το ψυχικό βάρος που μου είχαν προκαλέσει οι άσχημες αναμνήσεις από την μάχη, και τις τύψεις και ενοχές που ένιωθα έχοντας γλιτώσει για μια ακόμη φορά τον θάνατο. Φτάνοντας σταμάτησα και κοίταξα για λίγο όλη την περιοχή.

«Εδώ σ' αυτό το σημείο μικρέ ήταν η θέση μας πίσω από την βόρεια όχθη του παραπόταμου του Γερακάρη στην δεξιά πλευρά της Μακεδονικής παράταξης, και δίπλα στο βασιλικό ιππικό του Περσέα, μαζί με τους Οδρύσεις συμμάχους ιππείς με επικεφαλής τον βασιλιά τους Κόπτου.

Λίγο πιο αριστερά υπήρχαν σφενδονήτες και γραμμές Μακεδονικού πεζικού μαζί με τους κατάξανθους Γαλάτες μισθοφόρους. Την γραμμή παράταξης συνέχιζαν το άγημα των Μακεδόνων και οι άγριοι Θράκες οπλισμέ-

νοι με την ρομφαία, ένα ξίφος μακρύ σαν μεγάλο δρεπάνι που μπορούσε να αποκεφαλίζει τον αντίπαλο μόνο με ένα δυνατό χτύπημα. Στην μέση της πεδιάδας και στο κέντρο της παράταξης όπως πάντα είχαν πάρει θέση οι πυκνές τάξεις των πεζεταίρων οπλισμένοι με την εξάμετρη σάρισα, το όπλο των προγόνων τους που με αρχηγό τους τον Μέγα Αλέξανδρο κατέκτησαν τα πάντα στο πέρασμά τους.

Παρεταγμένοι όπως και τότε σε βάθος των 16 αντρών, χαλκασπίδες και αργυρασπίδες σχημάτιζαν την φοβερή Μακεδονική φάλαγγα. Επικεφαλής όλων ήταν ο Περσέας ο οποίος επιμήκυνε νότια την αριστερή πλευρά της παράταξής του, ώστε να αποκόψει από ανατολικά τον ανεφοδιασμό των ρωμαίων από την θάλασσα. Έτσι μ' αυτόν τον τρόπο η πρώτη γραμμή κρούσης από το Μακεδονικό στράτευμα πλησίαζε γύρω στα 10 στάδια μήκος αποκλείοντας κάθε οδικό κεντρικό άξονα προς Πύδνα, από τα παράλια ανατολικά έως και το ορεινό οδικό δίκτυο στους λόφους δυτικά.

Η τοποθεσία της μάχης αν και επιλέχθηκε βιαστικά και την τελευταία στιγμή ήταν ότι καλύτερο για εμάς, αλλά και για τις ανάγκες της Μακεδονικής φάλαγγας. Τα πλεονεκτήματα που έδινε στους ελαφρώς οπλισμένους στρατιώτες και σε εμάς τους τοξότες το ύψος των λόφων στην περιοχή όπου βρισκόμασταν, σε συνδυασμό με την φυσική κάλυψη και οχύρωση που μας παρέιχε η κοίτη του παραπόταμου χαμηλά, μας έκανε να αισθανόμαστε μεγάλη ασφάλεια και σιγουριά απέναντι στον εχθρό. Αλλά και το στρατόπεδο μας ήταν πολύ καλά προστατευμένο καθώς βρισκόταν πίσω από την βόρεια όχθη του Γερακάρη, με το απροσπέλαστο τείχος των σαρισσοφόρων να το καλύπτουν κατά μήκος μπροστά από όλη την άλλη νότια όχθη του ποταμού. Τα νότια μας ανατολικά τα προστάτευε πλήρως από το ρωμαϊκό ναυτικό η λιμνοθάλασσα και οι ελώδεις περιοχές που είχαν δημιουργηθεί με το πέρασμα των χρόνων από τους τόνους λάσπης που κατέβαζε ο Γερακάρης όταν πλημμύριζε. Παρεταγμένοι και πανέτοιμοι περιμέναμε τώρα τον εχθρό, που η σκόνη που σήκωναν από μακριά μέσα στην ζέστη του καλοκαιριού οι χιλιάδες των στρατιωτών και των ζώων τους μας προειδοποιούσε ότι ο ρωμαϊκός στρατός δεν θα αργούσε και πολύ για να βρεθεί απέναντί μας. Ο στρατηγός των Ρωμαίων τώρα είχε περάσει ανενόχλητος με τα στρατεύματά του από τον Ενιππέα, και λίγο πιο έξω από το Δίον συναντήθηκε με το απόσπασμα του Νασίκα που κατέβαινε νικηφόρος από τον Όλυμπο και τα στενά της Πέτρας. Τα δύο ρωμαϊκά τμήματα ενώθηκαν, και με ακμαίο το ηθικό τους συνέχισαν την πορεία τους βόρεια, περνώντας από τους δύο μεγάλους ποταμούς Αίσωνα, και Λευκο κατευθυνόμενοι με γοργό ρυθμό προς την Πύδνα. Η επιτυχία αυτή των Ρωμαίων όμως παρέσυρε και τον έμπειρο στρατηγό τους Αιμήλιο, που πιθανόν να νόμιζε ότι ο Περσέας θα τον περίμενε μέσα από τα τείχη της Πύδνας μετά την οπισθοχώρησή του. Έτσι χωρίς να κάνουν προηγουμένως καμία αναγνώριση, ο στρατός τους με κανονική διάταξη πορείας, βρέθηκε απρόσμενα μπροστά στην πανέτοιμη Μακεδονική φάλαγγα σε απόσταση μικρότερη των 5 σταδίων. Ο ρωμαϊκός ύπατος είχε κάνει ένα πολύ σοβαρό στρατηγικό σφάλμα, το οποίο όμως διόρθωσε αμέσως με έναν πολύ γρήγορο στρατηγικό ελιγμό. Ανέπτυξε ταχύτητα τις Λεγεώνες του υπό μορφή σφήνας, όπου η αιχμή κάθε μιας έβλεπε προς το μέρος μας. Τα κενά ανάμεσα στις σφήνες τα συμπλήρωσε με ελαφρώς οπλισμένους ακροβολιστές οι οποίοι έκαναν συνεχώς εξόδους από την κύρια γραμμή, με σκοπό να καθυστερήσουν η και να εμποδίσουν οποιαδήποτε τυχόν επίθεσή μας. Αυτό που μπορείς να θαυμάσεις όμως περισσότερο σε έναν ρωμαίο λεγεωνάριο στρατιώτη, δεν είναι η πειθαρχία και με το πόσο μεγάλη ευκολία μπορεί να δημιουργεί ταχύτατα σχηματισμούς μάχης. Αυτό που τον κάνει να ξεχωρίζει από όλους τους στρατιώτες που έχω δει, είναι η ικανότητά του στο φυτάρι και στο σκάψιμο. Ο στρατηγός των Ρωμαίων αφού οργάνωσε την παράταξη της πρώτης γραμμής, έδωσε διαταγή στους εξειδικευμένους αξιωματικούς του να διαμορφώσουν ένα στρατόπεδο όπου εκεί θα τοποθετούσαν όλες τις αποσκευές και τα εφόδια μάχης. Αμέσως οι λεγεωνάριοι άρχισαν να σκάβουν γύρω τους μια προστατευτική τάφρο, στην μπροστινή βόρεια πλαγιά του λόφου όπου θα στρατοπέδευαν, και στην μέση από έναν αγροτικό δρόμο εκμεταλλευόμενοι το βάθος του που είχε δημιουργηθεί με την πάροδο του χρόνου από τα ζώα και τις καροάμαξες. Όταν τελικά το στρατόπεδο τους περιχαράκώθηκε όπως έπρεπε και ήταν ασφαλισμένο και έτοιμο, η εμπροσθοφυλακή των ρωμαίων άρχισε σιγά σιγά να αποτραβιέται από την πεδιάδα προς την σι-

γουριά που τους παρείχαν οι πρόποδες του λόφου στην πλευρά τους, και η οχύρωση του στρατοπέδου με την τάφρο πίσω τους, για να περάσουν εκεί την νύχτα. Από πολύ νωρίς το πρωί, σχεδόν τα χαράματα της επόμενης μέρας, πριν καλά καλά σβήσουν οι δάδες και των τελευταίων περιπόλων, οι στρατοί των δύο πλευρών άρχισαν πάλι να βγαίνουν μέσα από τα χαρακώματα και να γεμίζουν ξανά την πεδιάδα με στρατιώτες. Οι πρώτες ακτίνες του ήλιου βρήκαν και τις δυο παρατάξεις παραταγμένες και ετοιμοπόλεμες χωρίς ωστόσο κανέναν μας να δείχνει πρώτος επιθετικές διαθέσεις. Ο Περσέας μετά από πολλές λάθος αποφάσεις, στρατηγικούς χειρισμούς, και συνεχόμενες αποτυχίες που τον έφεραν σ' αυτήν την κατάσταση, φαινόταν ικανοποιημένος προς στιγμήν μένοντας στην θέση του περιμένοντας είτε ο ρωμαίος στρατηγός να αποσυρθεί λόγω έλλειψης τροφίμων και εφοδίων λίγο πριν τον χειμώνα όπως έκανε ο προκάτοχός του, ή να επιτεθεί πρώτος ενάντια στον Μακεδονικό στρατό. Φαίνεται όμως ότι και ο Ρωμαίος ύπατος δεν σκόπευε να επιτεθεί αν δεν έβρισκε την κατάλληλη ευκαιρία. Ίσως από εμπειρία, ίσως από διαίσθηση να κατάλαβε ότι ο βασιλιάς μας ήταν τρομοκρατημένος, και ότι με αυτήν την αναμονή ο πανικός του θα μεγάλωνε ολοένα και περισσότερο. Η μέρα όμως τελικά πέρασε μόνο με μικροαψιμαχίες και βρισιές ανάμεσα στους στρατιώτες της πρώτης γραμμής, χωρίς κάτι το ιδιαίτερο με τις εμπροσθοφυλακές και των δύο πλευρών να ξαναγυρίζουν πίσω στην ασφάλεια των στρατοπέδων τους, καθώς είχε αρχίσει να πέφτει και πάλι το σκοτάδι. Τα πράγματα όμως χειροτέρεψαν απρόσμενα, όταν εκείνο το βράδυ το φως της σελήνης χάθηκε από τον ουρανό. Φόβος και τρόμος κυριάρχησε τότε σε ολόκληρο το Μακεδονικό στρατόπεδο επειδή αυτό το σημάδι θεωρήθηκε από τους ιερείς, ως πολύ κακός οιωνός και ένδειξη πτώσης του Βασιλιά Περσέα. Ο φόβος μας μεγάλωσε ακόμη περισσότερο όταν από την αντίπαλη πλευρά οι ρωμαίοι κουνώντας αναμμένες δάδες φωτιάς, και χτυπώντας δυνατά τα τύμπανα μάχης και τις χάλκινες ασπίδες με τα ξίφη τους, προσπαθούσαν όχι όπως νομίζαμε να μας τρομάξουν, αλλά κατά το πώς το είχαν έθιμο να ξαναφέρουν μ' αυτόν τον τρόπο γρήγορα πάλι πίσω, το φως του φεγγαριού. Τις τυμπανοκρουσίες και τους μεταλλικούς ήχους των όπλων, διαδέχθηκαν μόλις ξαναέλαμψε η σελήνη στον σκοτεινό ουρανό, οι κραυγές των ζώων που σφαγιάζονταν για να θυσιαστούν από τον Ρωμαίο ύπατο για να ευχαριστήσει τα πνεύματα και τους θεούς, αλλά και να εμψυχώσει περισσότερο τους στρατιώτες του. Οι θυσίες συνεχίστηκαν έως τις πρώτες πρωινές ώρες από τον Ρωμαίο στρατηγό, θυσιάζοντας 20 βόδια στον Ηρακλή αυτή την φορά, και σταματώντας 21 γιατί σύμφωνα με τους ρωμαίους ιερείς τα σημάδια στο ζώο ήταν πολύ καλά και προμήνυαν μεγάλη νίκη για τον Αιμήλιο Παύλο, αν όπως έλεγε ο χρησμός, (Δεν βιαστεί και κρατήσει άμυνα). Τις πληροφορίες αυτές τις παίρναμε από έλληνες στρατιώτες που λιποτακτούσαν συχνά από την αντίπαλη πλευρά προς την δική μας μέχρι και την τελευταία στιγμή. Αφού ολοκληρώθηκαν οι θυσίες και οι σπονδές, με διαταγή του Αιμήλιου Παύλου η εμπροσθοφυλακή των ρωμαίων άρχισε να μεγαλώνει και να ενισχύεται με όλα τα υπόλοιπα τμήματα του ρωμαϊκού στρατού. Σαράντα τρεις χιλιάδες στρατιώτες 4,5 χιλιάδες ιππείς και 22 πολεμικοί ελέφαντες ήταν τώρα σε πλήρη ετοιμότητα και παράταξη μάχης απέναντί μας. Σύμφωνα με τον χρησμό αλλά και επειδή το μέτωπο της παράταξης των Ρωμαίων είχε πρόσωπο ανατολικά και τον ήλιο κατάματα ο Ρωμαίος στρατηγός προτίμησε να περιμένει έως το απόγευμα οπότε και θα άλλαζε και η θέση του ήλιου, αλλά και γιατί από το μέρος μας ο Περσέας έδειχνε προς το παρόν αμυντική στάση. Η μέρα είχε προχωρήσει αρκετά χωρίς καμιά εξέλιξη, με την ένταση και την νευρική κατάσταση στην πλευρά μας να έχει εκτιναχθεί πάλι στα ύψη. Λόγω ότι η τοποθεσία που είχαμε παραταχθεί και καλύπταμε ήταν το δυτικό στενότερο σημείο της πεδιάδας, αυτό είχε σαν αποτέ-

λεσμα να είμαστε πολύ κοντά, σχεδόν αντικριστά με το ρωμαϊκό ιππικό και τους Αφρικανούς συμμάχους τους. Το βάθος της κοίτης όμως από τον παραπόταμο του Γερακάρη μπροστά μας απέτρεπε μια πιθανή καταμέτωπο επίθεση εναντίον μας, καθώς οι Ρωμαίοι έβλεπαν ότι η διάβαση του παραπόταμου, ειδικά σ' εκείνο το σημείο που δεν είχαν αριθμητική υπεροχή θα ήταν μια πολύ δύσκολη υπόθεση.

Παρ' όλα αυτά έβλεπα μια περίεργη κινητικότητα από την πλευρά των ρωμαίων και διαισθανόμουν ότι κάτι δεν πήγαινε καλά. Ξαφνικά μέσα από την εμπροσθοφυλακή των βετεράνων λεγεωνάριων με την πεσοειδή διάταξη, ξεπετάχτηκε ένα αχαλίνωτο άλογο και πίσω του ρωμαίοι στρατιώτες να το κυνηγούν προς το μέρος μας.

Το φοβισμένο ζώο καλπάζοντας αφηνιασμένα κατέβηκε τον παραπόταμο φέρνοντας από πίσω του στην απέναντι όχθη την ομάδα των ρωμαίων στρατιωτών που το κυνηγούσε, πολύ κοντά στους σκληροτράχηλους και οξύθυμους θράκες συμμάχους μας. Αυτό ερέθισε πάρα πολύ τους θράκες πολεμιστές και τους έκανε να περάσουν τον παραπόταμο χωρίς διαταγή, καταδιώκοντας την ομάδα των ρωμαίων στρατιωτών που ακολουθούσε το άλογο πέφτοντας με ορμή πάνω στην κοντινή εμπροσθοφυλακή των λεγεωνάριων απέναντί μας. Εναντίον τους τότε επιτέθηκαν γύρω στους 700 Λίγυρες, και η συμπλοκή είχε ανάψει για τα καλά όταν έτρεξαν και άλλοι στρατιώτες, και από τις δύο πλευρές στο σημείο της σύγκρουσης, και σιγά σιγά η μάχη γενικεύτηκε. Κοίταξα δεξιά μου προς το βασιλικό ιππικό, και τον Περσέα για να δω την αντίδραση του περιμένοντας όπως όλοι την διαταγή επίθεσης. Ο Περσέας όλη αυτή την ώρα είτε δεν ήθελε είτε δεν μπορούσε να συγκρατήσει τους αξιωματικούς και τις δυνάμεις του, που επιτέθηκαν χωρίς την δική του εντολή. Φάνηκε εδώ και πολύ καιρό ότι ήταν άνθρωπος με αδύναμο χαρακτήρα και αναποφάσιστος. Η δε αναρρίχηση του στον θρόνο σαν βασιλιάς συνδέθηκε με την δολοφονία του αδερφού του Δημήτριου, στην οποία είχε και ο ίδιος έναν πολύ σκοτεινό ρόλο. Οι ευθείς και προσηλωμένοι στις παραδόσεις Μακεδόνες ήταν φυσικό να μην τρέφουν εκτίμηση σε έναν τέτοιο βασιλιά. Όπως και να είχε όμως, η κατάσταση τώρα είχε ξεφύγει εντελώς από τον έλεγχό του. Το ξαφνικό και όχι τυχαίο έναυσμα της μάχης που ξεκίνησε από την πλευρά του Περσέα, δημιούργησε σύγχυση και ξεσήκωσε ολόκληρο το Μακε-

δονικό στράτευμα, κάνοντας τους αξιωματικούς να πιστεύουν ότι ο βασιλιάς διέταξε απροειδοποίητα επίθεση και πανέτοιμοι καθώς ήταν σε παράταξη μάχης άρχισαν όλοι μαζί να βαδίζουν εμπρός προς την αντίπαλη πλευρά του εχθρού. Πολύ πιο μπροστά από την Μακεδονική παράταξη πήγαινε ήδη το υπόλοιπο τμήμα με τους πανύψηλους θράκες, με τις κατάλευκες περικνημίδες και τους μαύρους χιτώνες. Κάλυπταν όλο το σώμα τους πίσω από τις επιμήκεις αστραφτερές τους ασπίδες και έσειαν απειλητικά με το δεξί τους χέρι τα μεγάλα και πλατιά ξίφη τους. Μετά ακολουθούσαν μισθοφόροι Παίονες με ποικιλόχρωμες στολές και διάφορο εξοπλισμό, και ύστερα ερχόταν οι Επίλεκτοι. Νέοι άνδρες και τολμηροί διαλεχτοί Μακεδόνες, με κόκκινες στολές και επίχρυσαστραφτερά όπλα. Δίπλα τους ήταν τα τάγματα με τις φάλαγγες των χαλκασπίδων και αργυρασπίδων που γέμιζαν την πεδιάδα με λάμψεις από τις αντανάκλασεις του ήλιου πάνω στο χαλκό και στον πολύ καλά γυαλισμένο μεταλλικό εξοπλισμό τους.

Οι κραυγές και ο ποδοβολητός των πολεμιστών μας, και ο μεταλλικός ήχος των όπλων τους αντηχούσε τώρα τρομακτικά σε ολόκληρο το απέναντι Ρωμαϊκό στρατόπεδο. Οι πεζετέριοι της δεξιάς πλευράς πέρασαν σαν ένα σώμα τον παραπόταμο και ενώθηκαν με απόλυτο συγχρονισμό με τους υπόλοιπους Μακεδόνες σαρισσοφόρους στην πεδιάδα, και σαν ένα μακρόστενο δάσος με σιδερένιες αιχμές και δόρατα κινούνταν επιθετικά προς την αντίπαλη πλευρά.

Καθώς η φάλαγγα συνέχισε να βαδίζει γοργά με ρυθμικό βηματισμό και σε πυκνή διάταξη, ακούστηκε το πα-

ράγγελμα «Κάθε τα δόρατα» και οι σάρισες των πέντε πρώτων γραμμών τότε οριζοντιώθηκαν, ενώ οι υπόλοιπες έντεκα έγειραν σε γωνία 45 μοιρών προς τα εμπρός, παρέχοντας έτσι μια ασπίδα προστασίας στους πίσω στρατιώτες από τα εχθρικά βλήματα των σφενδονητών, και τα βέλη των ρωμαίων. Από την πρώτη κιάλας στιγμή μετά την σύγκρουση που έγινε κοντά στον παραπόταμο, η Μακεδονική φάλαγγα συνέτριψε κατευθείαν την αντίσταση των Ρωμαίων. Το απόρητο τείχος των Μακεδόνων με τις γερές ασπίδες και τις μακριές τους σάρισες, σπρώχνοντας δυνατά και με τα δύο χέρια και με όλο τους το βάρος, περνούσαν από μακριά τις αιχμές των όπλων τους μέσα από τις ασπίδες και τους θώρακες των Ρωμαίων, οι οποίοι παρά την ηρωική αντίσταση των πρώτων στίχων ανατράπηκαν, και με αταξία άρχισαν να υποχωρούν προς το λόφο του στρατοπέδου πίσω τους. Τα πρώτα θύματα των ρωμαίων στρατιωτών έπεσαν κάτω νεκρά 2 στάδια μακριά από το στρατόπεδό τους.

Το ρωμαϊκό ιππικό απέναντί μας βλέποντας την άσχημη κατάσταση στην οποία βρισκότουσαν οι λεγεώνες τους, επιτέθηκε από τα δεξιά στους ελαφρώς οπλισμένους στρατιώτες, και στην άκρη της φάλαγγας.

Ανέλαβα αυτοβούλως όπως και οι περισσότεροι αξιωματικοί την ευθύνη και την πρωτοβουλία των κινήσεων, και έδωσα παράγγελμα στον λόχο μου καθώς το ρωμαϊκό ιππικό είχε αρχίσει να πλησιάζει απειλητικά.

«Πρώτη και δεύτερη γραμμή βέλη ετοιμάσατε». Φώναξα, και σαν ένα τεράστιο σμήνος από αμέτρητα μαύρα πουλιά τα βέλη μας διέγραψαν μια καμπυλωτή πορεία στον ουρανό και σφυρίζοντας καρφώθηκαν στους πρώτους ιππείς και στα άλογά τους. Τα πληγωμένα ζώα έχαναν το βήμα τους και με την ταχύτητα που είχαν έπεφταν άσπλαα κουτροβαλώντας μαζί με τους αναβάτες επάνω στα τμήματα πεζικού, και στην άκρη της φάλαγγας καταπλακώνοντας τους άτυχους σαρισσοφόρους της πλαϊνής σειράς.

«Πρώτη και δεύτερη γραμμή βέλη ετοιμάσατε», είπα πάλι βιαστικά και έδωσα διαταγή στους τοξότες μου να σημαδέψουν το τέλος της γραμμής του ρωμαϊκού ιππικού επειδή οι μεσαιές σειρές των ιππέων που ακολουθούσαν είχαν ήδη περάσει πηδώντας με τα άλογα πάνω από τα πρώτα πτώματα των νεκρών ζώων και στρατιωτών, προσπαθώντας να συνεχίσουν την πορεία τους, και να διασπάσουν πλευρικά την φάλαγγα. Μετά όμως από συνεχόμενες βολές εναντίον τους, οι Ρωμαίοι ιππείς άρχισαν σιγά σιγά να οπισθοχωρούν μαζί με τις λεγεώνες προς το νότιο ύψωμα της πλαγιάς πίσω τους. Ο Αιμήλιος Παύλος παρακολουθώντας την άτακτη υποχώρηση των στρατευμάτων του, έβγαλε το κράνος του, και έφιππος το κουνούσε επιδεικτικά μπροστά σε όλους τους στρατιώτες, τρέχοντας με το άλογο από την μία άκρη του στρατοπέδου στην άλλη για να τους δείξει ότι δεν φοβάται, και προσπαθώντας μ' αυτόν τον τρόπο να τους εμψυχώσει. Παρά τις απέλπιδες προσπάθειες του στρατηγού οι Ρωμαίοι δεν μπορούσαν να αντισταθούν μπροστά στην Μακεδονική φάλαγγα και τους σαρισσοφόρους, οι οποίοι συνέχιζαν να τρυπούν και να σκοτώνουν από μακριά όλους τους λεγεωνάριους των πρώτων στίχων απέναντί τους. Πανικόβλητοι οι υποχωρούντες Ρωμαίοι στρατιώτες έφτασαν έτσι μέχρι το στρατόπεδο τους περνώντας απειθαρχα την οχυρωματική τάφρο για να γλιτώσουν από τις εκατοντάδες αιχμές και την ορμή των αντρών της φάλαγγας, που τώρα είχε φρενάρει πάνω στο προστατευτικό ανάχωμα του εχθρού. Αυτό δεν πέρασε απαρατήρητο από τον Αιμήλιο Παύλο που προσπαθούσε μέχρι εκείνη την στιγμή να επαναφέρει την τάξη και την ομοψυχία στα στρατεύματά του. Διέταξε και άλλες λεγεώνες να οπισθοχωρήσουν με τον ίδιο τρόπο, και έδωσε εντολή στους αξιωματικούς του να διασπάσουν τον υπόλοιπο στρατό σε μικρότερες ομάδες για να ειςχωρήσουν μέσα στα κενά που είχαν αρχίσει να δημιουργούνται στις γραμμές μας. Κάποια τμήματα της φάλαγγας είχαν προχωρήσει γρηγορότερα καταδιώκοντας με μανία τον εχθρό, ενώ κάποια άλλα είχαν μείνει πίσω λόγω ανωμαλιών του εδάφους που υπήρχαν σε διάφορα σημεία στην περιοχή, διασπώντας έτσι την ευθεία της πρώτης γραμμής, και το αδιάβλητο τείχος από τις σάρισες των Μακεδόνων. Η συμπαγή Μακεδονική φάλαγγα είχε αρχίσει να διαιρείται τμηματικά και η μεγάλη μάχη κατέληξε σε μικρομαχίες και ομαδικές συγκρούσεις ανάμεσα στους Ρωμαίους και τους Μακεδόνες.

Αντίθετα η ενδοχώρα της επαρχίας Οφεις είναι καταπράσινη, με απόκρημνα βουνά, πυκνά δάση και πολλά τρεχούμενα νερά. Οι ορεινοί οικισμοί έχουν πολλά ωραία σπίτια κτισμένα με την τοπική τεχνική του «κανταμά», δηλαδή πελεκημένες πέτρες πλαισιωμένες με δοκάρια καστανιάς. Άλλο χαρακτηριστικό της τοπικής λαϊκής αρχιτεκτονικής είναι οι σκεπαστές ξύλινες αιωρούμενες γέφυρες του Όφι με τις κεραμοσκεπείς στέγες. Την περιοχή διαρρέουν τρεις ποταμοί, ο Όφης, ο Μπαλατζή Ντερέ (Ψυχρός ποταμός) και ο Καλοπόταμος. Στις όχθες των ποταμών, σε χαμηλές πλαγιές παράλληλων λοφοσειρών, απλώνονται 65 περίπου γραφικά χωριά, τα περισσότερα, από τα οποία διατηρούν ακόμη και σήμερα Ελληνικά ονόματα, όπως Υψηλή, Ξένος, Φωτεινός, Όκελος, Κοντού, Παλαχώρι, Μεσοχώρι, Γοργορά. Οι Οφληδες, αν και εξισλαμίσθηκαν κατά το 17 αιώνα, κατάφεραν να διατηρήσουν την αρχαιοπρέπεια και τη καθαρότητα του γλωσσικού ιδιώματός τους. Παλαιότερα στα τζαμιά, το κήρυγμα της Παρασκευής γίνονταν μόνο στα Ποντιακά κάτι που απαγορεύτηκε το 1950 από το Ανώτατο Ισλαμικό Συμβούλιο της Τουρκίας. Εξαιτίας των μαζικών εξισλαμισμών του 17ου αιώνα, στα τέλη του 19ου αιώνα από τα 65 οφίτικα χωριά μόνο λίγα είχαν απομείνει με χριστιανικούς πληθυσμούς. Τα ονόματα των χωριών αυτών ήταν: Κρηνίτα, Γίγα, Ζουρέλ, Κουρίτς, Χαλτ, Κοφκία, Λέκα και Ζησινώ. Όλα είχαν εκκλησίες και σχολεία, τα οποία λειτουργούσαν υπό την εποπτεία και τη μέριμνα πολιτιστικών συλλόγων, όπως η Μέλισσα, Πελαργός, η Κυψέλη και η Πρόοδος. Από αυτά τα χωριά κατάγονταν οι πρώτοι κάτοικοι του χωριού μας, οι οποίοι με την υποχρεωτική Ανταλλαγή των πληθυσμών της συνθήκης της Λωζάνης, το

ΟΥΖΙΝΓΚΙΟΛ Σαράχο

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΟ ΣΤΟΝ ΟΦΙ

Κεντρικός δρόμος στο χωριό Γίγας

Παλιό σπίτι στο Κουρίτς

Χάλτ Όφεις

Κρηνίτα - φόρτωμα τσαιού

Βρύση στο χωριό Γίγας

Κρηνίτα - Κεντρικός δρόμος

1923 αναγκάστηκαν κάτω από αντίξοες συνθήκες να εγκαταλείψουν τις πατρογονικές τους εστίες και να πάρουν το δύσκολο και αβέβαιο δρόμο της προσφυγιάς.

Το 1ο χωριό που επισκεφθήκαμε ήταν το Χαλτ. Μικρό χωριό που πριν την ανταλλαγή είχε 16 ελληνικές οικογένειες. Σήμερα εξακολουθεί να είναι μικρό και αραιοκατοικημένο, ενώ δυστυχώς ο σημερινός επισκέπτης δεν μπορεί να βρει κάποια ερείπια που να υποδηλώνουν την εθνικότητα των αρχικών κατοίκων. Το Χαλτ βρίσκεται χαμηλά στη κοιλάδα του Ψυχρού ποταμού, πολύ κοντά στον κεντρικό δρόμο που έρχεται από την πόλη του Όφ. Στη συνέχεια επισκεφθήκαμε με συγκίνηση το χωριό Κρηνίτα (Τσιαταλκίοι σήμερα) απ' όπου κατάγονταν ο παππούς μου ο Δημοσθένης. Πριν την ανταλλαγή το χωριό ήταν από τα μεγαλύτερα και πιο αναπτυγμένα χριστιανικά χωριά της περιοχής. Το 1908 διέθετε οκτατάξιο τριώροφο σχολείο. Ο φιλοπρόοδος χαρακτήρας των κατοίκων αποδεικνύεται και από το γεγονός ότι στο χωριό λειτουργούσαν 2 πολιτιστικοί σύλλογοι, η Φιλόπρωχος αδελφότητα «Η Πρόοδος» με παράρτημα στο Βατούμ και ο σύλλογος «Πελαργός». Στους δρόμους του χωριού συναντήσαμε το χότζα, ο οποίος μας καλωσόρισε και μας έδειξε το δρόμο για το μέρος που ήταν τα ερείπια του Ι.Ν. Ταξιαρχών, όπου με χαρά διαπιστώσαμε ότι οι λίθινοι τοίχοι της εκκλησίας στέκουν ακόμη όρθιοι. Εκεί είχαμε και ένα λεκτικό επεισόδιο με τον Τούρκο ιδιοκτήτη του οικοπέδου που βρίσκεται ο ναός, ο οποίος φώναζε στον Αριστοτέλη, γιατί σε περίοδο Ραμαζανιού έφερε χριστιανούς στο οικόπεδο του!!! Λίγο παρακάτω όμως βγήκε έξω από ένα πολύ παλιό σπίτι μία γιαγιούλα, η οποία αφού ζήτησε συγγνώμη για τη συμπεριφορά του συμπατριώτη της θέλησε να μας φιλέψει λεπτοκάρυα (φουντούκια). Η Κρηνίτα όπως έξαλλου και τα υπόλοιπα χωριά είναι πολύ εύφορη και καταπράσινη, παράγει μάλιστα κάθε χρόνο 2 σοδειές τσάι. Από το ψηλότερο σημείο της μπορεί κανείς να δει στις απέναντι πλαγιές της κοιλάδας του Ψυχρού ποταμού τα χωριά Χαλτ, Ζουρέλ και Κουρίτς. Αμέσως μετά επισκεφθήκαμε το Ζουρέλ, όπου οι κάτοικοι του, αν και αρχικά ήταν επιφυλακτικοί, γρήγορα εξοικειώθηκαν μαζί μας και άρχισαν να μας δείχνουν με καμάρι το χωριό τους, το οποίο στα τούρκικα ονομάζεται Σαραϊκίο, δηλαδή χωριό ό-

Κρηνίτα Όφως

μορφο σαν παλάτι. Πράγματι το χωριό είναι πανέμορφο και καταπράσινο, απλωμένο σε δύο μαχαλάδες πάνω σε ήπιες πλαγιές. Οι κάτοικοι γνώριζαν ότι παλαιά ήταν Ελληνικό χωριό, μας έδειξαν τα ερείπια του σχολείου που στέκουν ακόμη όρθια, ένα σπίτι που υποστήριζαν ότι ήταν Ελληνικό και το σημείο που ήταν κτισμένη μία από τις 2 εκκλησίες του χωριού, η Ζωοδόχος Πηγή. Και στα χρόνια των Ελλήνων το χωριό είχε 2 μαχαλάδες, το Ανωχώρ με εκκλησία της Κοίμησης της Θεοτόκου και το Κατωχώρ με εκκλησία της Ζωοδόχου Πηγής. Ακολουθώντας επισκεφθήκαμε το Κουρίτς (σημερινή ονομασία Σιβρίτζε). Αν και αυτό είχε σχολείο και εκκλησία (της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος) κανένας από τους κατοίκους της δεν μπορούσε να μας δώσει κάποια πληροφορία για την τοποθεσία που ήταν κτισμένα. Μας έδειξαν όμως μια παλαιά εγκαταλειμμένη πετρόκτιστη οικία, η οποία κατά τα λεγόμενα τους ήταν ελληνική. Τελευταίο χωριό που επισκεφθήκαμε ήταν ο Γίγας (σημερινή ονομασία Γίρτζα). Μόλις φθάσαμε στη πλατεία του χωριού είδαμε πολλούς κατοίκους να κάθονται στωικά και να περιμένουν τη δύση του ηλίου για να φάνε και να πιούνε (στο Ραμαζάνι απαγορεύεται αυστηρά το φαγητό και το νερό από την ανατολή μέχρι τη δύση του ηλίου). Μόλις μάθανε από τον Μεχμέτ για

την καταγωγή μας, μας καλωσόρισαν και πολύ πρόθυμα μας έδειξαν τη βρύση και τα παλαιά σπίτια που έχτισαν οι πρόγονοί μας. Μάλιστα οι γηραιότεροι θυμόνταν ακόμη την επίσκεψη που είχαν κάνει οι συγχωριανοί μας τη δεκαετία του ογδόντα. Μας κάλεσαν να περιμένουμε να δύσει ο ήλιος, για να μας κάνουνε παρακαθ' στο καφενείο του χωριού, αλλά αναγκαστήκαμε να αρνηθούμε καθώς έπρεπε να επιστρέψουμε στη Τραπεζούντα.

Εκτος από τα παραπάνω χωριά επισκεφθήκαμε και άλλες περιοχές του Όφι, όπως η Τσαίκαρα, η οποία απέχει 25 χλμ από την πόλη του Όφι (Of) και βρίσκεται κτισμένη σε καταπράσινη κοιλάδα, στο σημείο που ο ποταμός Γεσίλαλαν χύνεται στον ποταμό Όφι (Σολακλί). Κοντά στην Τσαίκαρα βρίσκεται τα οφίτικα χωριά Αληθινός, Άνω και Κάτω Ότσενα, στα παραχάρι των οποίων κάθε χρόνο το καλοκαίρι γίνονται παραδοσιακά ποντιακά πανηγύρια. Τελευταίος προορισμός μου στον πανέμορφο Όφι ήταν η περιοχή της λίμνης Σαράχο (Ουζουνγκιόλ) με τα κρυστάλλινα νερά, τα όμορφα χωριά και τις γραφικές αλπικές λίμνες. Η λίμνη Σαράχο και το ομώνυμο χωριό απέχει από την Τραπεζούντα 99 χλμ και βρίσκεται σε υψόμετρο 1100 περίπου μέτρων. Στη γύρω περιοχή βρίσκονται διάσπαρτες 10 αλπικές λιμνούλες και γραφικά χωριά ένα από τα οποία είναι και το Υψηλή, (σημερινή ονομασία Αρπιάοζου), το χωριό των Υψηλώντων.

Από την περιήγησή μου στον Όφι έβγαλα 4 συμπεράσματα. 1ον οι παππουδες μας περιέγραφαν με φωτογραφική ακρίβεια τα χωριά που αναγκάστηκαν να αφήσουν. 2ον Όλη η περιοχή του Όφι είναι εύφορη, με ωραίες παραλίες, καταπράσινες κοιλάδες που τις διαρρέουν πλήθος ποταμών, ψηλά βουνά με πυκνά δάση και αλπικά τοπία που θυμίζουν Ελβετία, όπως η λίμνη Σαράχο (Ουζουνγκιόλ). 3ον Οι κάτοικοι των χωριών που δεν συμπεριλήφθησαν στην Ανταλλαγή γιατί στα χαρτιά θεωρούνταν μουσουλμανική και οι νεώτεροι, τα ρωμαίικα, δηλαδή τα Ποντιακά. Μάλιστα η Τσαίκαρα (Κατωχωριον) θεωρείται η πρωτεύουσα των Ελληνοφώνων όλου του Πόντου καθώς υπολογίζεται ότι εντός της πόλεως και στα γύρω 28 χωριά υπάρχουν 29.000 ελληνόφωνοι!!! και 4ον οι Τούρκοι γνωρίζουν πολύ καλά πώς να εκμεταλλεύονται τουριστικά τα απίστευτα φυσικά τοπία τους. Ενδεικτικά αναφέρω ότι η λίμνη και ο ομώνυμος οικισμός Σαράχο αποτελεί πόλυν έλξης πολλών ξένων τουριστών από Ευρώπη, Ρωσία και Αραβικές χώρες. Η ξύλινη γέφυρα της Χαπισίγιας που κατασκευάστηκε με ενέργειες και δαπάνες των τότε ελληνικών χωριών εντάχθηκε με πρωτοβουλία της Τουρκίας στα προστατευόμενα μνημεία της Ουνέσκο, ενώ υπάρχει μεγάλο Τουριστικό Γραφείο στη Τραπεζούντα με το όνομα Ξενοφών που διοργανώνει φυσιολατρικές διαδρομές και δραστηριότητες στα βουνά του Όφι όπως ορειβασία, αλεξίπτωτο πλαγιές, κανόε – καγιάκ, ψάρεμα πέστροφας κ.α !!!

Πράγματι οι πρόγονοί μας αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν έναν τόπο ευλογημένο για να εγκατασταθούν σε μία πατρίδα ανέτοιμη να τους υποδεχθεί. Και στη πατρίδα δεν έζησαν ρόδινα χρόνια καθώς μετά την προσφυγιά, έζησαν πολέμους, κατοχή, εμφύλιο. Παρ' όλα αυτά μπόρεσαν να ξανασταθούν στα πόδια τους αφήνοντας μας ένα σοφό δίδαγμα «ότι δε σε σκοτώνει σε κάνει πιο δυνατό».

Υ.Γ. Ένα μεγάλο ευχαριστώ στον Οφλή Μεχμέτ Κιουτσούκ για την πολύτιμη συμβολή του στο οδοιπορικό μου στον Όφι.

Όφης ποταμός

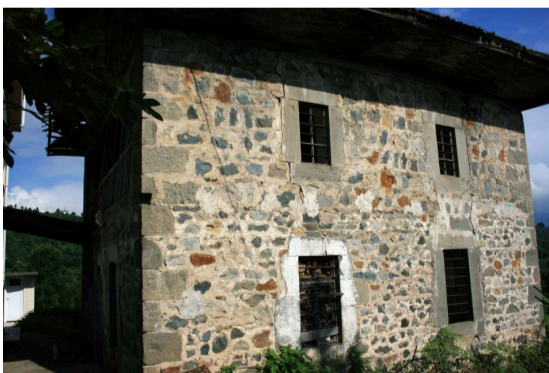
Ζουρέλ Όφως

Γίγας - σπίτι από τα χρόνια των Ελλήνων

Γίγας - σπίτι από τα χρόνια των Ελλήνων

Ζουρέλ - σπίτι από τα χρόνια των Ελλήνων

Κρηνίτα

Κρηνίτα, Εκκλησία Ταξιαρχών

Γίγας - σπίτι από τα χρόνια των Ελλήνων

του ΗΛΙΑ ΣΠΑΝΟΥ

Ο ΜΥΘΟΣ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

Ο Γκλόβερ αντιμετωπίζει την οικονομία σαν ένα οικοσύστημα στο οποίο οι επιχειρήσεις, αντιδρούν σύμφωνα με τις αλλαγές της τεχνολογίας, τις προτιμήσεις και τον τρόπο ζωής των καταναλωτών και τις διαρθρωτικές αλλαγές της κοινωνίας.

Εύκολα βλέπει κανείς στην παραπάνω διατύπωση το τυπικό μοντέλο λειτουργίας της «ελεύθερης αγοράς».

Πράγματι, η ελεύθερη αγορά είναι κάτι σαν αυτορρυθμιζόμενο «οικοσύστημα». Όμως, πόσο αυτορρυθμιζόμενο μπορεί να είναι το οιοεικό οικοσύστημα, όταν το ελέγχουν τα μονοπώλια και οι πολυεθνικές, όταν το καθοδηγεί η διαφήμιση και, κυρίως, όταν επεμβαίνει συνεχώς το κράτος, είτε δηλώνει παρεμβατικό είτε όχι; Και υπέρ ποίου παρεμβαίνει το κράτος; Υπέρ των παραγωγών ή υπέρ των καταναλωτών; Υπέρ και των δύο, είναι η τυπική απάντηση των αστών οικονομολόγων.

Ναι αλλά τα συμφέροντα του παραγωγού και τα συμφέροντα του καταναλωτή δεν ταυτίζονται κατ' ανάγκη. Ακόμα και στην περίπτωση που κάποιος είναι παραγωγός Α προϊόντων και καταναλωτής Β προϊόντων (που δεν είναι δικά του) η σύγκρουση παραγωγού και καταναλωτή μέσα στην ελεύθερη αγορά είναι μοιραία. Δεν πειράζει, λένε οι αστοί οικονομολόγοι, το οικοσύστημα θα απορρυθμιστεί προσωρινά, θα αυτορρυθμιστεί στη συνέχεια, θα ξανααπορρυθμιστεί, θα ξανααπορρυθμιστεί και πάει λέγοντας.

Λοιπόν στην αγορά, νοούμενη σαν οικοσύστημα, κινούνται όλα σαν το εκκρεμές. Πολύ ωραία, αλλά το εκκρεμές θέλει κούρδισμα για να κινηθεί. Και το κούρδισμα κάποιος το κάνει. Στη συγκεκριμένη περίπτωση το κάνει το κράτος, με πολλούς και ποικίλους τρόπους, διακριτικά και αδιάκριτα, φανερά και λιγότερο φανερά. Το μεγάλο πρόβλημα λοιπόν δεν είναι η «ελεύθερη αγορά», αλλά οι κλειδοκράτορες της ελεύθερης αγοράς.

Ήταν τεράστιο λάθος, που ο Στάλιν δεν επέτρεψε τη λειτουργία μιας μορφής ελεύθερης αγοράς στην ΕΣΣΔ, όπως προέβλεπε η σκέψη του Λένιν. Τα κλειδιά θα τα κρατούσε έτσι κι' αλλιώς το σοσιαλιστικό κράτος κι' αυτό θα ρύθμιζε, ίσως μέχρι σήμερα, τη ροή των εμπορευμάτων προς όφελος τόσο του ατομικού καταναλωτή όσο και του συλλογικού παραγωγού.

Στην ελεύθερη καπιταλιστική αγορά όλα αντιμετωπίζονται από τη σκοπιά του κέρδους. Ο καταναλωτής λαμβάνεται, βέβαια, πολύ σοβαρά υπόψη, γιατί χωρίς αυτόν δεν μπορεί να υπάρξει ελεύθερη αγορά και συνεπώς κέρδος. Το πρόβλημα ωστόσο είναι να υπάρξει μία αγορά στην οποία η έμφαση θα δίνεται στον εκμεταλλεύσιμο καταναλωτή και όχι στον καταναλωτή ασήμαντο.

Η σοσιαλιστική αγορά που δεν αντιλαμβάνεται τον καταναλωτή σαν αριθμό δεν είναι προς σοσιαλιστικόν τρόπον. Η ύπαρξη αγοράς που φέρνει κέρδος παραπέμπει μεν στον καπιταλισμό, αλλά δεν είναι καθαρός καπιταλισμός όταν ελέγχεται αυστηρά προς όφελος ολόκληρης της κοινωνίας και όταν ο καταναλωτής δεν αντιμετωπίζεται με έννοιες στατιστικές, σαν απρόσωπος αριθμός.

Φυσικά, το σύστημα της αγοράς, όπως και να το δει

κανείς, συνεπάγεται την εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο, γιατί αγορά χωρίς κέρδος δεν νοείται. Κέρδος έτσι κι' αλλιώς υπάρχει και στη μη ελεύθερη αγορά, στη λεγόμενη προγραμματισμένη ή κεντρικά ελεγχόμενη οικονομία. (όπου υπάρχει κέρδος, υπάρχει οπωσδήποτε και εκμετάλλευση). Ωστόσο, το πρόβλημα δεν είναι το κέρδος καθεαυτό, που προβλέπεται να καταργηθεί μόνο στην κομμουνιστική αταξική κοινωνία του μέλλοντος, το πρόβλημα είναι η κατανομή του κέρδους.

Μαρξιστές και αστοί οικονομολόγοι συμφωνούν πως οι οργανωτικοί μηχανισμοί του κράτους είναι από τους βασικούς μοχλούς της παραγωγικής διαδικασίας. Οι νόμοι παίζουν αποφασιστικό ρόλο στην οργάνωση της παραγωγής, είτε σοσιαλιστική είτε καπιταλιστική είναι αυτή.

Απ' την άλλη μεριά, απ' τη μεριά των θεσμών, κάθε εμφάνιση των ΜΑΤ είναι επέμβαση στην αγορά, έστω κι' αν καμιά επέμβαση των ΜΑΤ δεν φαίνεται να έχει ά-

λιτικής εξουσίας. Το θέμα όμως είναι να καταλάβουμε αν και σήμερα, με την πληθώρα των αστικών κομμάτων και των αντιφατικών τους απόψεων για τον ακριβή τρόπο με τον οποίο πρέπει να λειτουργεί η ελεύθερη αγορά, μπορεί να διαφυλάξει την αρχική, ως πούμε τη φυσική, την πρωτόγονη ελευθερία της.

Όπως και να' ναι, από τη μεγάλη οικονομική κρίση του 1929-1933 και μετά έγινε καταφάνερο πως πρέπει να ασκείται ένας συνεχής και πολύπλοκος έλεγχος στους περιπεπλεγμένους μηχανισμούς λειτουργίας της ελεύθερης αγοράς προκειμένου αυτή να μην καταρρεύσει από υπερβολική ελευθερία. Και έτσι εκτός από τις παραδοσιακές τράπεζες που ελέγχουν την αγορά με τον παραδοσιακό τρόπο, προέκυψαν και μυριάδες οικονομικοί οργανισμοί, που προσέχουν τα έχοντα σχέση με την αγορά στην κάθε τους λεπτομέρεια.

Το επάγγελμα του οικονομολόγου, που μέχρι το 1929 περιοριζόταν είτε στην οικονομική είτε στη λογιστική πρακτική, τώρα θα γίνει μία παρά πολύ δύσκολη επιστήμη, με πολλές ειδικότητες. Οι περισσότερες ασχολούνται με τις δυστροπίες της ελεύθερης αγοράς και τον ασφυκτικό έλεγχο της «ελευθερίας της».

Κάτω απ' αυτές τις συνθήκες η έκφραση «ελεύθερη αγορά» ακούγεται σαν ευφημισμός. «Δεν υπάρχει ελεύθερη αγορά».

Η ελευθερία της αγοράς σήμερα, όση και όπου υπάρχει, είναι αυστηρά επιτηρούμενη και, βέβαια, ουδεμία σχέση έχει πλέον με το παλιό «οικοσυστηματικό» αυθορμητισμό της παλιάς ελεύθερης αγοράς. Είναι αστείο, λοιπόν, να μιλάει κανείς σήμερα για ελεύθερη αγορά. Διότι ελεύθερη αγορά, με την παραδοσιακή έννοια του όρου, σημαίνει να τα αφήνεις όλα να λειτουργούν στην τύχη και να ισορροπούν από μόνα τους σύμφωνα με το αξίωμα του Γκλόβερ, που λέει πως η αγορά είναι ένα αυτορρυθμιζόμενο οικοσύστημα, που υπάρχει πέρα και κάτω από το κράτος και τα κόμματα. Όμως υπάρχει κράτος, υπάρχουν και κόμματα – κι εδώ είναι το πρόβλημα με τη δέ-

σμια ελευθερία της ελεύθερης αγοράς.

Μόλις η Θάτσερ ή ο Ρήγκαν ή όποιος άλλος μονεταριστής επιχειρήσει ν' αφήσει την αγορά να λειτουργήσει όπως και παλιά, ως οικοσύστημα, άρχισαν να εμφανίζονται σ' αυτήν τέτοιες ρωγμές, που οι οικονομολόγοι επιστρατεύτηκαν εσπευσμένα για να δώσουν και πάλι μία βιαστική λύση. Και η λύση που βρήκαν ήταν αυτή που ήδη είχε βρει ο Κένυς, ο εισηγητής του κράτους πρόνοιας και του κρατικού παρεμβατισμού στην ελεύθερη αγορά. Φαίνεται πως το φάντασμα του Κένυς, ο οποίος χρωστάει πολλά στον Μάρξ, θα κληθεί συνέχεια τον παραδοσιακό φιλελευθερισμό της ελεύθερης αγοράς. Φαίνεται πως η ελεύθερη αγορά έχασε για πάντα την παλιά της ελευθερία, αφού σήμερα επιτηρείται στενά από μία στρατιά οικονομολόγων.

Η κοινωνία με τους μηχανισμούς της είναι υποχρεωμένη να ελέγχει μια οικονομία που ξέφυγε προ πολλού από τον έλεγχο της παραδοσιακής οικογενειακής επιχείρησης, όπου όλα βρίσκονταν κάτω από την προσωπική επιτήρηση ενός ανθρώπου, που έφερε ακέραιη την ευθύνη για το καθετί. Αυτή η ειδυλλιακή κατάσταση αποτελεί προ πολλού παρελθόν για τον καπιταλισμό. Οι οικογενειακές επιχειρήσεις έγιναν ανώνυμες

μεση σχέση με την αγορά. Έχει όμως έμμεση. Διότι κάθε κοινωνική αναταραχή διαταράσσει καταρχάς το πάρα πολύ ευαίσθητο χρηματιστήριο και οι μετοχές αρχίζουν να χοροπηδάνε σαν τρελές. Δεν υπάρχει τίποτα πιο ευαίσθητο και ευπαθές από την ελεύθερη αγορά, που από ελεύθερη μπορεί να μεταβληθεί πάραυτα σε χασοκή με το παραμικρό.

Σίγουρα η οικονομία είναι κάτι το ζωντανό και ατίθασο κι' αυτό σημαίνει πως δεν υπακούει εύκολα σε πολιτικές αποφάσεις. Απ' αυτή την άποψη, η καπιταλιστική ελεύθερη αγορά πλεονεκτεί σαφώς από τη σοσιαλιστικά ελεγχόμενη. Άλλωστε, κανείς δεν αποφάσισε να είναι αυτή που είναι η ελεύθερη αγορά. Δημιουργήθηκε εξελικτικά και οι πολιτικές αποφάσεις δια των οποίων ελέγχεται απλώς τροποποιούν ή αναδιευθετούν τα ήδη αυθορμήτως δημιουργηθέντα μέσα σε συνθήκες ελεύθερης οικονομίας.

Βέβαια, είπαμε παραπάνω πως η ελεύθερη αγορά δεν είναι και τόσο ελεύθερη, όσο θέλουν να λένε οι αστοί οικονομολόγοι. Ωστόσο, κανείς δεν αποφάσισε να είναι ή να μην είναι ελεύθερη. Έγινε ελεύθερη με μία μακρόχρονη διαδικασία.

Συνεπώς, η ελεύθερη αγορά έχει υπέρ αυτής το ιστορικό γεγονός πως πάντα λειτουργούσε από μόνη της και λίγο ως πολύ ερήμην των αποφάσεων της πο-

Ανέκδοτα σε διάλεκτο του Όφρεως

εταιρείες και οι μετοχές τώρα πουλιούνται και αγοράζονται στα χρηματιστήρια, όπως οποιοδήποτε άλλο εμπόρευμα.

Και μόνο η ύπαρξη των υπερτροφικών χρηματιστηρίων δηλώνει με τον πιο χαρακτηριστικό τρόπο πως τώρα πλέον ο έλεγχος της οικονομίας όχι μόνο είναι απρόσωπος ή υπερπροσωπικός, αλλά πήρε και το χαρακτήρα «ΤΖΟΓΟΥ». Όμως, μία κοινωνία που στηρίζεται στους τζογαδόρους δεν μπορεί παρά να κάθετα σ' αναμμένα κάρβουνα. Άλλωστε μια τέτοια οικονομία δεν μπορεί να περιμένει τα πάντα από τους επιστήμονες οικονομολόγους, που καλούνται κάθε τόσο να κάνουν διορθωτικές ή διαρθρωτικές αλλαγές σ' ένα οικονομικό σύστημα που δουλεύει εντελώς τρελά, παράγοντας ωστόσο ακόμα έργο.

Ως τότε, όμως; Κανείς δεν μπορεί να το πει, αν και δεν είναι δύσκολο να προδικάσει κανείς το τέλος, αφού όλοι ξέρουμε πως κ' ένας κόκκος άμμου αν πέσει στα γρανάζια αυτού του εύθραυστου μηχανισμού που λέγεται καπιταλιστική οικονομία της ελεύθερης αγοράς όλα θα πιναχτούν στον αέρα. Βέβαια, οι οικονομολόγοι, που είναι κάτι σαν μηχανολόγοι που φροντίζουν για την καλή λειτουργία μιας τερατώδους οικονομικής μηχανής, έχουν το νου τους. Αλλά ούτε τα τυχαία δυστυχήματα πρέπει να αποκλείονται, ούτε η αφηρημάδα του μηχανικού.

Θα μπορούσαμε να φανταστούμε την καπιταλιστική οικονομία σαν ένα πυρηνικό εργοστάσιο εκτεθειμένο σε μυριάδες κινδύνους προερχόμενους από πολλούς αστάθμητους παράγοντες.

Το οικονομικό Τσέρνομπιλ – Φουκσίμα όπου κι αν συμβεί, θα τινάξει στον αέρα την καπιταλιστική οικογένεια. Ο σημερινός διεθνής καπιταλισμός δεν αντέχει μία οικονομική κρίση ανάλογη προς αυτήν του 1929. Αν συμβεί πάλι ένα τέτοιο δυστύχημα ο καπιταλισμός θα γίνει αυτόματα μακαρίτης και θα τον κλαιν συγγενείς και φίλοι, απανταχού της καπιταλιστικής οικογένειας. Πρέπει να είναι εκπληκτικό το θέαμα των αιωρούμενων στο κενό σωμάτων των αυτοχείρων, που πέφτουν από τον πεντηκοστό όροφο ενός ουρανοξύστη της Νέας Υόρκης. Να τραγουδήσει κανείς και γι' αυτούς το «επέσατε θύματα»; Μπα, δεν χρειάζεται. Έτσι κι αλλιώς θύματα ήταν, μια ζωή βουτηγμένοι στην αγωνία των κρίσεων. Έτσι κι αλλιώς πάντα επικρεμόταν πάνω απ' το κεφάλι τους η δαμόκλεια σπάθη των κρίσεων και των κραχ.

Θα αναρωτιέστε ίσως: αφού η ελεύθερη αγορά κάθε άλλο παρά ελεύθερη είναι, αφού ο παραγωγός έγινε απρόσωπος και χάθηκε στους δαιδάλους της ανωνύμου εταιρείας, αφού το γούστο της περιπέτειας του κλασικού επιχειρηματία εξαφανίστηκε, τι θέλουν και φωνάζουν για την ανελευθέρως ελεύθερη οικονομία; Αφελής ερώτηση! Ένα τέτοιο ασαφές και αόριστο οικονομικό σύστημα, που αιωρείται ανάμεσα στην ψεύτικη ελευθερία και στην αληθινή ανελευθερία είναι αυτό ακριβώς που χρειάζονται οι κομπραδόροι και οι αεριτζήδες για να παρευρύν στα θολά νερά μιας θολής ελευθερίας.

Έτσι βγαίνει το συμπέρασμα πως τα βασικά εργαλεία - όπλα της δήθεν ελεύθερης αγοράς και κατ' επέκταση του καπιταλισμού, είναι και θα είναι, η ανελευθερη ελευθερία, και η σπλισμένη Δημοκρατία του συμφέροντος.

Τζαγκιρί και αγκιρί

Ο Κώστας τση Σαμάλας έτουμε πολλά λογοθέτης καί κανείς κ' επόρενε να δεβαίν' ατον σο λακίρτεμα. Έναν ημέρα εκάθουτουμε σην αυλέα τ' και ελακίρτεμε με τ' ένα Τούρκο φίλον ατ.

Έτουμε σο βραδύ σιμά και ερχίνεσαι να χτυπά η καμπάνα τσ' εκκλησίας γιά τον εσπερινό. Ολά Κώστα, είπτε ο Τούρκο, ντό εν αούτο ντο χτυπάτε τό τζαγκιρί. «Εμείς, είπτε ο Κώστας χτυπούμε το τζαγκιρί και εσεις φωνάζητε τό αγκιρί.»

Επεξηγήσεις: Το τζαγκί ίσον κώδων λ. Τουρκική Τζαγκιρί ίσον κοροϊδευτικό υποκοριστικό τού ανωτέρω. Αγκιρί ίσον ογκαρισμός, παρεφθαρμένη λέξις Ελληνική, εν χρήσει παρά τοις Τούρκοις.

Μύρα αν θέλ' ας μυρίσκειται τον κώλο μ'.

Ο Λάμπο του Σουντούλ ένα χρόνο επόικε καπνά σένα χωρίο του Σοχομί ση Ρουσία. Εχτύπεσεν ατς ένα χαλάζ' και εχάλασε τα καπνά. Επόικε πολλά ελίγα και επέμενε ανοιχτός, κ' επόρεσε να εβγάλ τα έξοδα τ' και έτουμε πολλά πογαλεμένος.

Έναν ημέρα έρθαν Αρμέν εμπόρ' ν' αγοράζουνε όσον καπνά είσε. Αμά οι Αρμέν εράγεβανε αιτία να χτυπούντα σά ποδάρα. Ελακίρτεβανε ανάμεσά τουνα αρμένικα. Ο Γιάγκο του Σουντούλ, αξάδελφο του Λάμπο έξερνε αρμένικα και εγροίκενε ντό έλεγανε.

Ερώτησε ο Λάμπο τό Γιάγκο. Όλα Γιάγκο ντό λέγουνε; Λέγουνε, είπτε, ο καπνό μυούρα κ' έσ' , έτουμε ελίγο κεκέτσης. Ολά Γιάγκο είπτενατονα ό Λάμπο, πένα τσ' μύρα αν θέλουνε ας έρχουνταν να μυρίσκουντανε τον κώλο μ' .

Όλ' να κεβεζελεγεύουνε

Ο Γιάννες τ' Εφραίμ έτουμε πολλά σουκιούτης, Ολά Γιάννε εσύ τίπο κι λες, είπαν ατον οι άλλ' οποιός ελακίρτευανε. «Ε, όλ' να κεβεζελεγεύουνε μη», είπτε ο Γιάννης.

Σεΐρ εποΐκες το πεσκεμάλ

Η Κωσταντίνα είπτε τόν άντρα τς, γέρο είδα σην εκκλησία η Θεδώρα είσε ένα πεσκεμάλ, αντράδελφός ατς ο Γιάννες εγόρασενα εκεί, πολλά καλό εν, να φέρης εμένα πα την Πέφτ' αντά πας σο γιαλό, αμά να πας με το Γιάννε ν' αγοράησα.

Ο Κωσταντής επήγε σο γιαλό, κ' εύρε το Γιάννε, εγόρασενα μοναχός και έφερεν ατενα.

Η Κωσταντίνα επήρε, ένοιξε, ετέρεσενα, «ώ, αούτο είπτε κ' εν καλό, να φέρησα οπίσ' και να πας με το Γιάννε ν' αγοράης καλό πεσκεμάλ.

Επήρε εκείνος εδίπλωσε έβαλενα σο ζιμπίλ, επήγε τ' άλλο την Πέφτ' σο γιαλό και αετς πα διπλωμένο έφερενα οπίσ'.

Γραία, είπτεν ατενα, καλά είπτες. Επήγα με το Γιάννε, έλλαξα το πεσκεμάλ και επήραμε έτερο, πολλά καλλίτερο έν». Έτρεξε η Κωσταντίνα, ένοιξε το πεσκεμάλ, εσάρεπσενατενα και ερχίνεσαι να λήη: «Σεΐρ εποΐκες το πεσκεμάλ, εγώ είπα σε με το Γιάννε να πας».-

Τα πθολία

Όταν οι πρόσφυγες εκ Μικράς Ασίας έφθαναν στη Ελλάδα υπεβάλλοντο εις απολύμανσιν, εκλιβανίζοντο τα φορέματα και οι αποσκευές και περνούσαν από λουτρό ομαδικώς μικροί μετά μεγάλων, ιερείς και λαϊκοί ομού.

Ο μικρός που πέρασε από λουτρό όταν έφθασε στην κατασκήνωσή τους έλεγε στη μάνα του: «Γου , Γου μάνα πθολία, πθολία, πθολία, ο ποπάς πα είσε πθολή».

Η πεθερά και η νύφε

Ο Βασιλειάκας εγυναΐκισε το παιδίν ατ'. Σο τιγούν ερώτησε τη γυναίκα τ'. «Ε γραία είδες τη νύφε;» Εκείνη πα είπτε: Είδα κι αμή κ' είδα; Εχόρεψα μετ' εκεί, πα». Τότε εκείνος είπτε: «Ποίος εν κι άλλο τρανέσα ;» «Ντο διάσκαντσο, είπτε η γραία, η νύφε εν δύο όσον εμένα». «Α, από πάντα να ξέρησα», είπτε ο Βασιλειάκας.

Εσύ πα να 'κουσ' α χορεύεις

Ο Πανίκας του Τερζή ασ' σου Γίγα έσυρε ασ' ένα Ζησινότικο ,χαμελέτε με το κουλαούζ του Γεργαντζή την πατσή.

Όστέρ' μία επήγε ο Γεργαντζής σην Τραπεζούντα σον Πετρόπουλο. «Έμαθα, είπτεν ατονα, έντρισεσ το κορίτσι σ', τι λιάγο γαμπρό επείκες;» «Ντό να λέγω σε Πέτρο, είπτε, ένα νταούλ κρούει εσύ πα να 'κούσ' α χορεύεις».

Γένεια και θεωρία αν θέλης αχά εγώ

Οι Ζουρλάντ αντά νε εχειροτόνηναν τον Παπαπάνο έφεραν ατονα κάμποσοι γερόντ σήν Τραπεζούντα σο Δεσπότε. Ο Δεσπότες ετέρεσεν ατονα καλά, καλά καί είπτεν ατς " θεωρία ποπά κες.

Ετότε ο Θανάσο ελάγκεψε σκώθε καί "Άγιε Δέσποτα, είπτε , άνθρωπο γραμματισμένο αν θέλης ατός εν, άμα γένεια καί θεωρία αν θέλης αχά εγώ."

Ετότε ο Δεσπότες εγέλασε και εχειροτόνεσε τον Παπαπάνο χωρίς λόγο.

Ο Κιρίκης και ο Μαλέας

Ο Γεωρίκας του Κιρίκ επήγε έναν ημέρα σήν ποταμία τουνα σου τσουπαδή só βοτάνιγμα και το μεσημέρι ετραπεζώθε και έκασε κα να τρώη. Είδεν ατονα ο Μαλέας ασ' σου Γίγα, οι Γιγόντ πα είχανε ποταμίας εκεί σα Κουθούρα, καί «ολά Γεωρίκα, είπτεν ατονα, ντο φιας;» «Ντό να φτιάγω θειο είπτε εκείνος, τρώγω». «Αμά οσήμερο Παρασκευή έν ντό τρωσ μανσιρίεσαι;» «Και αν εν;» «Αμά νεστία έν».

Εσεις οι Γιγόντ σου Γίγα σ' κάθα ένα πέτρα επουκά απ' ένα θαμμένο κοπέλ' έσειτε ,εκείνο κρίμα κ' έν;» καί εγώ οσήμερο Παρασκευή εμανσιρίγα και εγέντουμε τρανό κρίμα, είπτε ο Γεωρίκας.

«Αμά εμείς από τήν καίπανά γιά τό κατούρεμα μοναχό ούκ έχουμε είπτε ο Μαλέας .

Του Κωνσταντή η κουκούλα

Ένα Κερεκή ημέρα ο Κωνσταντής ελογόθε με τον κουμπάρον ατ' τό Γεωρίκα να σκούνταν τη δευτέρα από πουρνού να πάνε εντάμα só χαμελέτε. Ο Γεωρίκας εσκώθε κι άλλο ελίγωρα, εντώκε σο παραθύρ και εφώναξε τον Κωνσταντή. Ατός πα ελιγώρεσε, εφόρεσε, επήρε το τσουβάλ ση ρασιατ και σο δρόμο έφτασεν ατονα.

Λακίρτευτά εκατέβανε ασ' σου Σουντούλ απαντεκά, εδέβανε το χαρκ και εσέβανε σο χαμελέτε. Εύρανε το χαμελέτε αδεα και το νερό κομμένο. Επίβαλε ο Γεωρίκας, εκείνος έτουμε εμπροστά, το νεπέτ τ' εκείνου έτουμε, εδώκαν το νερό, εδώκαν του κοκί το καράρ και εκάτσανε κα να τυλίζουνε απ' ένα τσικάρο. Το φενέρ εθέκανε απάν σο σακενάρ να φωτίζ' και να μη σιμώνουνε οι πεντικοί σ' αλεύρα. Ετότε η φώς εχτύπησε σου Κωνσταντή σο κιφάλ και εφάνθε αγνέγιο.

«Κούμπαρε ντο ετύλιξες σο κιφαλι σ';» ερώτεσεν ατονα ο Γεωρίκας. «Την κουκούλα μ' είπτε ο Κωνσταντής. Τι λιάγο κουκούλα, ατώρα μη εγόρασεσα;» «Γιοκ, ντό είχα έν».

«Αμά εγώ άλλο ουκ είδα το». «Πώς ουκ είδεσα;» είπτε εκείνος και επήρενα κα σο κεφάληνα να δείκνυα το Γεωρίκα.

Αλλομία ντο τερεις, έτουμε τση Κωνσταντίνας το βρακί. Ο Κωνσταντής σο ληγώρεματ' ελάθωσε και ση κουκούλας ατ' στον τόπο επήρε τση γυναικός ατ' το σαλβάρ' και ετύλιξενα σο κεφάλιν ατ'.

«Έκιτι σύντεκνε, είπτε, οποί ληγωρεί αίτικα πα παθάν».

Τεσέτερο ο ποπάς τεμέτερο

τον ποπά να διαβαίν'

Οι Χαλτάντ κ' είχανε ποπά και πάντα επέηνανε σου Ζουρέλ σην εκκλησία. Υστέρ, απτετεδέβανε πολλά χρόνια, εδώκε ο Θεός και εκείν' πα εποίκανε ποπά.

Ετότε επέθανε ο Ζουρλότες ο ποπάς και επέηνανε οι Ζουρλάντ σου Χάλτ σην εκκλησία. «Ίδετε, είπανατς οι Χαλτάντ, ατώρα εσεις πα έφτασετε σεμέτερο σον ποπά.

«Ω, είπανε οι Ζουρλάντ , τεσέτερο ο ποπάς τεμέτερο τον ποπά να δεβαίν'».

Αληθινά άκλερο ο ποπά Πέτρο πολλά κ' έζησε. Επέθανε και πάλ' οι Χαλτάντ επέηνανε σου Ζουρέλ σην εκκλησία.

Ελληνικά μνημεία, άλλα θύματα του τουρκισμού

Ακόμα και χοροί και ενδυμασίες παρουσιάζονται ως τουρκικά

Η σχέση του τουρκικού εθνικισμού με τους προϋπάρχοντες πολιτισμούς ήταν προβληματική από τη στιγμή της εμφάνισής του. Ακόμη και ο οθωμανικός πολιτισμός έπρεπε να εξοβελιστεί και στη θέση του να αναπτυχθεί ένας καινούργιος αμιγώς τουρκικός, που θα συνέδεε την κεντροασιατική καταγωγή με την ευρωπαϊκή προοπτική. Αυτή η θέση αναπτύχθηκε υποδειγματικά από τον Ziya Gökalp (1876-1924), που θεωρείται ο πατέρας του τουρκικού εθνικισμού. Για τους Τούρκους εθνικιστές, οι «Αρχές του Τουρκισμού», του Ζιγιά Γκιόκάλπ, είναι ό,τι το «Κομμουνιστικό Μανιφέστο» για τους κομμουνιστές. Ο Γκιόκάλπ, λοιπόν, θεωρεί ότι ο οθωμανικός πολιτισμός είναι βαθύτατα επηρεασμένος και αποτελεί συνέχεια του «ρωμαϊκού». Και ακριβώς γι' αυτό τον λόγο θα έπρεπε να εγκαταλειφθεί και να καταστραφεί. Το πρώτο θύμα του τουρκικού εθνικισμού ήταν η οθωμανική γλώσσα και η εισαγωγή του λατινικού αλφάβητου. Με τον τρόπο αυτό, ο μουσουλμανικός κόσμος της Ανατολής αποκόπηκε οριστικά από την εξαιρετικά πλούσια οθωμανική και ισλαμική γραμματεία.

Μνημεία και κρίση ταυτότητας

τελούν σημερινές μορφές έκφρασης των δεκάδων χιλιάδων ελληνόφωνων, μουσουλμάνων και κρυπτοχριστιανών, καθώς και των γεωργιανόφωνων Λαζών της Βόρειας Τουρκίας.

Για χιλιάδες χρόνια πριν από την εμφάνιση του Ισλάμ και των Τούρκων, ο γεωγραφικός χώρος που καταλαμβάνει σήμερα η τουρκική δημοκρατία υπήρξε χώρος δράσης, δημιουργίας και έκφρασης των Ελλήνων – αλλά και άλλων λαών που επιβιώνουν μέχρι σήμερα, όπως οι Αρμένιοι, οι Κούρδοι, οι Ασσυροχαλδαίοι. Στις παράλιες περιοχές της δυτικής και βόρειας Μικράς Ασίας, Έλληνες υπήρχαν από τη δεύτερη χιλιετία π.Χ. ενώ η Ιωνία, ο Πόντος, η Καππαδοκία, καθώς και η Ανατολική Θράκη υπήρξαν βασικοί χώροι δραστηριοποίησής τους μετά τους αλεξανδρινούς χρόνους. Μέχρι την εμφάνιση του Ισλάμ και τον περιορισμό του ελληνικού κόσμου από Αραβες και Τουρκομάνους εισβολείς, η μικρασιατική χερσόνησος υπήρξε ελληνόφωνη περιοχή στο μεγαλύτερο μέρος της. Η τελική κυριαρχία του οθωμανικού Ισλάμ μετέβαλε τον θρησκευτικό χαρα-

κτημιά – αρχαία, βυζαντινά και νεότερα – έθεταν σε διαρκή αμφιβήτηση τη «Νέα Τάξη» ήταν έντονο, τόσο στο στρατιωτικό κατεστημένο που ήλεγχε απολύτως τον γεωγραφικό χώρο που κατέκτησε, όσο και στην κεμαλική κρατική γραφειοκρατία. Πρέπει να σημειωθεί ότι τα ελληνικά μνημεία που υπάρχουν στην Τουρκία είναι περισσότερα και εντυπωσιακότερα – με την εξαίρεση του Παρθενώνα – από αυτά που υπάρχουν στα ελλαδικά εδάφη. Γι' αυτούς τους λόγους, η επίσημη πολιτική στόχευε στον πλήρη πολιτιστικό εκτουρκισμό του εδάφους που κατέλαβε ο τουρκικός εθνικισμός με τον ελληνοτουρκικό πόλεμο του 1919-1922.

Σε πρώτη φάση, πολιτιστικός εκτουρκισμός σήμαινε εξαφάνιση ή υποβάθμιση – στην καλύτερη εκδοχή – όλων εκείνων των στοιχείων που θύμιζαν ότι μεγάλο μέρος των εδαφών της τουρκικής δημοκρατίας αποτελούσε γενέθλιο έδαφος άλλων εθνών. Ετσι, σε γενικές γραμμές, οι ελληνικές αρχαιότητες υποβαθμίστηκαν, τα βυζαντινά μνημεία – πλην όσων είχαν μετατραπεί σε τεμένη – αφέθηκαν να καταρρεύσουν, τα νεότερα μνημεία καταστράφηκαν συνει-

του ΒΛΑΣΗ ΑΓΤΖΙΔΗ
διδάκτορας ιστορίας
του Αριστοτελείου
Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

στησαν οι Πέρσες και στη συνέχεια οι Ρωμαίοι. Παρότι οι ιστορικοί χώροι είναι ελληνικοί και τα αντίστοιχα μουσεία είναι γεμάτα με ελληνικά ευρήματα και επιγραφές, δεν υπάρχει καμία απολύτως αναφορά στην πραγματική ταυτότητά τους. Η λέξη «Έλληνας», «Γιουνάν» ή «Γκρικ» απουσιάζουν παντελώς. Το ίδιο φυσικά ισχύει και για τα ελληνικά μνημεία της χριστιανικής εποχής.

Σε διεθνές επίπεδο η νέα προσέγγιση άρχισε με τη δειλή, στην αρχή, προβολή των αρχαιοτήτων στο πλαίσιο της τουριστικής πολιτικής. Χαρακτηριστική υπήρξε η χρήση του εντυπωσιακού εσωτερικού χώρου της Αγίας Ειρήνης στην Πόλη για επίδειξη μόδας πριν από μερικά χρόνια. Η πολιτική οικειοποίηση των μνημείων, αλλά και των μορφών, του ελληνικού πολιτισμού της Ιωνίας και της υπόλοιπης Μικράς Ασίας άρχισε βαθμιαία να γίνεται κτήμα του τουρκικού λαού. Πρώτη μαζική έκφραση της νέας στάσης υπήρξε η διεκδίκηση των γλυπτών της Περγάμου που βρίσκονταν στο Βερολίνο. Τα γλυπτά προβλήθηκαν ως τα τουρκικά ελγίνεια. Δήμοι της περιοχής και κοινωνικές ενώσεις με τη στήριξη του κράτους οργάνωσαν διαμαρτυρίες και κινητοποίησαν τους Τούρκους μετανάστες για τη διεκδίκηση της «επιστροφής των γλυπτών στην πατρίδα». Η όλη απόπειρα – για όσους ήξεραν ότι οι απόγονοι των δημιουργών των γλυπτών εξοντώθηκαν με τον πιο άγριο τρόπο τον Σεπτέμβριο του '22 και οι επιζήσαντες κατέφυγαν πρόσφυγες στα Βαλκάνια – είχε τα στοιχεία μιας εφιαλτικής φάρσας.

Μικρό παράδειγμα – χαρακτηριστικό και γραφικό παράλληλα – των απίστευτων ιδεολογημάτων που διαχύθηκαν στην τουρκική κοινωνία, βρίσκεται στην ετικέτα του κρασιού Trakya (δηλαδή Θράκη), που πουλιέται στη δυτική Τουρκία. Στην άκρως κλασικής τεχνοτροπίας ετικέτα αυτή, πάνω σε ένα βαρέλι κάθεται μια νύμφη περιτριγυρισμένη από κληματαριές και τσαμπιά σταφυλιών. Μόνο που δεξιά και αριστερά της νύμφης υπάρχουν, αντί για λέοντες, δύο γκριζοί λύκοι. Να σημειωθεί ότι ο γκριζος λύκος αποτελεί το σύμβολο του παντουρκισμού και δηλοϊ την «κόκκινη μηλιά», δηλαδή την αρχαία τουρκική κεντροασιατική κοιλίδα. Αυτή ακριβώς είναι και η μεθόδευση του τουρκικού κράτους: να καλλιεργήσει την πίστη ότι τα ελληνικά μνημεία της Μικράς Ασίας ανήκουν και συγκροτούν τον αρχαίο τουρκικό πολιτισμό.

Η κρίση ταυτότητας που μαστίζει τη σύγχρονη τουρκική κοινωνία δεν περνά απαρατήρητη στους μελετητές της ιδιομορφίας αυτής χώρας. Όπως δεν περνά απαρατήρητη και η γιγάντια προσπάθεια που καταβάλλει η κρατική γραφειοκρατία για οικειοποίηση του πολιτισμικού πλούτου των εθνών που προϋπήρχαν των Τούρκων και του Ισλάμ, και κάποια στιγμή εξοντώθηκαν ή εκδιώχθηκαν. Μνημεία, χοροί, ενδυμασίες παρουσιάζονται δημοσίως ως τουρκικά. Τα ερείπια των αρχαίων ελληνικών πόλεων, όπως της Εφέσου, της Περγάμου και άλλων, τα ελληνικά χριστιανικά μνημεία της Αγίας Σοφίας της Κωνσταντινούπολης, των υπόσκαφων ναών της Καππαδοκίας και της Παναγίας Σουμελά της Τραπεζούντας, ακόμα και ο διασημότερος των ελληνικών χορών, ο ποντιακός πυρρήχιος Σέρα, παρουσιάζονται στο διεθνές κοινό ως τουρκικά. Βέβαια, ο χορός αυτός – που οι Τούρκοι τον ονομάζουν «Horo», δηλαδή «(τον) χορόν» – όπως και η ποντιακή λύρα, απο-

κτήρα της περιοχής και αύξησε τα ποσοστά τουρκοφωνίας.

Όταν ο τουρκικός εθνικισμός αποπειράθηκε στις αρχές του 20ού αιώνα να μετατρέψει τον πολυεθνικό και πολυθρησκευτικό οθωμανικό χώρο σε αμιγώς τουρκικό, χρησιμοποιώντας το Ισλάμ, συνάντησε την αμείλικτη πραγματικότητα. Μεγάλο μέρος του πληθυσμού ανήκε σε διαφορετικές εθνικές ομάδες που είχαν ως θρησκεία τον χριστιανισμό και είχε βαθύτατη σχέση με τον τόπο. Σχέση που αποδεικνυόταν πλήρως από τα μνημεία που είχε δημιουργήσει. Με βάση το νεοτουρκικό πρόγραμμα του 1911, για τους πληθυσμούς αυτούς επελέγη η γενοκτονία και η εκδίωξη. Απέμειναν όμως τα μνημεία, ως αδιάφευστοι μάρτυρες μιας πολύ διαφορετικής κοινωνικής κατάστασης που υπήρχε μέχρι πρόσφατα και μιας εξαιρετικά οδυνηρής «τακτοποίησής της».

Στις δεκαετίες που ακολούθησαν το '22, το συναίσθημα ότι τα ελληνικά

δητά.

Η τουρκική πολιτική απέναντι στα ελληνικά μνημεία άλλαξε κατά τη δεκαετία του '80. Η πολιτική οικειοποίησης αντικατέστησε την προηγούμενη αρνητική ή αδιάφορη στάση του κράτους και της κοινωνίας. Ο φόβος απέναντι στον ελληνικό αλυτρωτισμό εξαφανίστηκε και τα συναισθήματα ενοχής για την εξόντωση των γηγενών εθνών έπαψαν να ταλανίζουν τις επόμενες τουρκικές γενιές. Μεθοδικά άρχισε το τουρκικό κράτος να προσπαθεί να αλλάξει την ιστορία της περιοχής. Να δημιουργήσει την εντύπωση στις νέες γενιές και τους πολυάριθμους τουρίστες ότι όλα αυτά τα μνημεία τα δημιούργησαν οι διάφοροι ανατολικοί λαοί, που έχουν χαθεί σήμερα και τους οποίους εκπροσωπούν οι κληρονόμοι τους, οι Τούρκοι. Στις επίσημες επιγραφές στους ιστορικούς χώρους, όπως και στα αντίστοιχα βιβλία αναφέρεται ότι τα αρχαία μνημεία τα δημιούργησαν οι Λυδοί ή οι Πισίδες ή οι Λύκιοι ή οι Παφλαγόνες, τους οποίους αντικατέ-

ΑΠΟ ΔΩ ΚΙ ΑΠΟ ΚΕΙ

Του Παναγιώτη Σεϊταρίδη
Φιλολόγου Καθηγητή

Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΜΟΥ

Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΜΑΣ ήτανε πατριαρχική. Υπήρχε πάντοτε σ' αυτήν προγραμματισμός και πειθαρχία. Εξάλλου οι δυνάμεις μιας τόσο μεγάλης οικογένειας έπρεπε να συντονιστούν για να αποδώσουν.

Η Μάνα μου τα είχε βάλει όλα σε τάξη μέσα στο σπίτι. Επιτυχημένη υπουργός εσωτερικών. Όλα τα πρόφταινε. Καθιέρωσε στην οικογένεια πρωτόκολλο, που το τηρούσε με ακρίβεια. Μόλις έπαιρνε να βασιλέψει ο ήλιος, τα παιδιά έπρεπε να φάνε και να κοιμηθούνε. Το πρωτόκολλο αυτό, όσο θυμάμαι, δεν παραβιάστηκε ποτέ.

Τα παιδιά τρώγαμε μόνοι μας και χώρια απ' τους μεγάλους, για να κοιμηθούμε νωρίτερα. Την ώρα του φαγητού στο τραπέζι γινότανε αθέμιτος ανταγωνισμός. Όλοι τρώγαμε από μια μεγάλη γαβάθα. Έτσι ο καθένας μας προσπαθούσε να προλάβει να χορτάσει την πείνα του και ήτανε μοιραίο να καταφύγουμε σε δυναμικές λύσεις. Τότε συμπλέκονταν τα κουτάλια μας μέσα στη γαβάθα και ο καυγάς δεν αργούσε να στηθεί. Μια και τρώγαμε χωριστά και χωρίς την παρουσία μεγάλου, ήτανε φυσικό και τις διαφορές μας να τις λύνουμε μόνοι μας. Συνηθισμένο μέσο για τη λύση των διαφορών μας ήταν η αυτοδικία, με τη χρήση κυρίως κουταλιών.

Όταν τα παιδιά πέφταμε να κοιμηθούμε, οι

μεγάλοι μαζεύνονταν γύρω στο τραπέζι. Την ώρα του φαγητού προγραμματίζαν τις δουλειές της επόμενης μέρας ή και της εβδομάδας. Ήτανε η μόνη στιγμή που βρίσκονταν όλοι μαζί για να συζητούν και να παίρνουν αποφάσεις.

Μια μέρα τα παιδιά πήραμε από τη μάνα την εντολή να μην κόψουμε κανείς ούτε ένα κυδώνι από τη μικρή κυδωνιά. Απ' αυτήν θα κάναμε το γλυκό της χρονιάς. Δεχτήκαμε την απαγορευτική εντολή χωρίς καμιά αντίδραση. Στα δύσκολα εκείνα χρόνια της προσφυγιάς και της φτώχειας ακόμα και τα παιδιά, σαν από ένστικτο, προσαρμόζονταν στο κλίμα της οικογένειας για να επιβιώσουνε. Ο Κωστάκης όμως που αγαπούσε πολύ τα κυδώνια βρέθηκε σε αμηχανία. Η μικρή κυδωνιά βρισκότανε πέντε βήματα ακριβώς πίσω από τον νιπτήρα, που κρεμότανε σ' έναν πάσσαλο σε σχήμα σταυρού, στο πίσω μέρος του σπιτιού. Κάθε φορά που πήγαινε να πλυθεί, τα μάτια του έπεφταν στην προκλητική κυδωνιά, που τα μικρά της κλαδιά λύγιζαν κάτω από το βάρος του καρπού. Προσπαθούσε να βρει τρόπο που να συνταιριάζει την απαγόρευση με την επιθυμία να γευτεί τον απαγορευμένο καρπό.

Μια μέρα λοιπόν ένωσε αυτό που νιώθουν οι επιστήμονες ερευνητές που χρόνια τους βασανίζει το ίδιο πρόβλημα. Εμπνεύστηκε, φωτίστηκε το μυαλό του και η λύση βρέθηκε. Κοίταξε γύρω του σαν τον καλό στρατιώτη που κάνει ανίχνευση πριν προχωρήσει για την αποστολή του. Ύστερα πλησίασε, κράτησε με προσοχή το κυδώνι που έφτανε και τράβηξε την πρώτη δαγκωματιά, χωρίς να το κόψει από το κλαδί. Η αρχή έγινε. Και η αρχή στο κυδώνι είναι κάτι παραπάνω από το ήμισυ. Είναι το παν. Ακολούθησαν κι άλλες δαγκωματιές στα κρυφά και το κυδώνι κρεμότανε στο κλαδί μισοφαγωμένο. Δεν πέρασαν δυο μέρες και κάποιος αντιλαμβάνεται τον μισοφαγωμένο καρπό. Η μάνα καλεί αμέσως παιδικό οικογενειακό συμβούλιο.

Θέμα: Κατηγορία κατ' αγνώστου.

-Ποιος δάγκωσε το κυδώνι;

-...

-Κάποιος από σας θα ήτανε. Δε μπορεί να το έκανε

παιδί της γειτονιάς.

-Εγώ, απάντησε ο Κωστάκης.

-Γιατί το έκανες;

-...

-Πες μας γιατί το 'κανες.

-Να, ... είπαμε να μην κόψουμε κυδώνι. Εγώ έφαγα, δεν έκοψα.

Γελάσαμε. Αθώος ο κατηγορούμενος.

Η ανατροφή και η αγωγή που πήραμε μέσα στην οικογένεια ήτανε αρκετά σωστή. Οι γονείς μας βέβαια δεν ήξεραν γράμματα. Φυσικά ούτε και μεθόδους αγωγής. Ήτανε όμως απλοϊκοί και φιλήσυχοι άνθρωποι. Σταθήκανε παράδειγμα για τα παιδιά τους. Εξάλλου οι πολλές και βαριές γεωργικές εργασίες και ο καθημερινός μόχθος δεν τους επιτρέπανε να ασχοληθούν με τα παιδιά τους. Κι αυτό είχε την καλή του πλευρά. Δεν έδειχναν υπερπροστασία στα παιδιά, πράγμα που

πολύ συχνά δημιουργεί παιδιά απαιτητικά και δύστροπα. Αλλά και τα πολλά παιδιά είχαν ένα μεγάλο πλεονέκτημα στο σημείο αυτό. Παίζαμε μεταξύ μας, χωρίς να αισθανθούμε παραμελημένοι από τους μεγάλους. Ο ένας βοηθούσε τον άλλον και δεν κρεμόμασταν απ' αυτούς, που ήταν εξάλλου πάντα απασχολημένοι με τις δουλειές. Τα χρό-

νια εκείνα δεν ξέραμε τι θα πει μοναχοπαιδί. Τα παιδιά τα έδινε ο Θεός. Δεν τα έκαναν οι άνθρωποι.

Η ζωή έξω στο ύπαιθρο μας έδινε ένα αίσθημα ελευθερίας και ανεξαρτησίας. Μόνο στη βρεφική ηλικία καταπιέζονταν τα παιδιά τα χρόνια εκείνα στο χωριό μας. Η παιδική κούνια ήτανε σωστό κάτεργο με αλυσίδες. Οι μάνες δένανε τα χέρια και τα πόδια του παιδιού με δυο λουριδες πανιά. Η μια ήτανε μόνιμα δεμένη στο αριστερό πλευρό της κούνιας και περνώντας απάνω απ' το σωματάκι του παιδιού σφιχτά δενότανε στο δεξί. Η άλλη αντίθετα ξεκινώντας από δεξιά δενότανε αριστερά. Η πρώτη έδενε τα χέρια, η δεύτερη τα πόδια του παιδιού. Έτσι ακινητοποιούσαν τέλεια το παιδί. Για να μη λερώσει και μουσκέψει τ' αγόρι, τοποθετούσαν στην κούνια του ένα δοχείο κι ένα μπουκάλι. Έβαζαν μέσα στο μπουκάλι το πουλάκι του για να μην κατουρήσει το στρωματάκι. Για τα κορίτσια φυσικά έβαζαν μόνο το δοχείο. Το δοχείο το τοποθετούσαν κάτω απ' το παιδί ανοίγοντας μια τρύπα στο αχυρένιο στρώμα. Με τον τρόπο αυτόν ελάχιστες φορές τα παιδιά λέρωναν ή κατουρούσανε το στρώμα τους και τα πανιά τους.

Η στάση τους στην κούνια ήταν ανάσκελα. Σήμερα αυτό θεωρείται επικίνδυνο. Η αναρρόφηση ύστερα από εμετό μπορεί να πνίξει το παιδί. Από τα δώδεκα αδέρφια κανένα δεν πέθανε από αναρρόφηση.

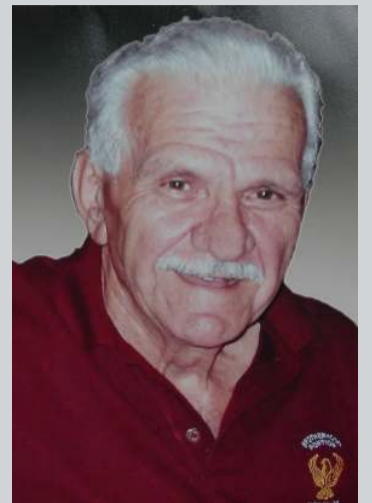
Τα παιδιά, δεμένα έτσι χεροπόδα, δε διαφέρανε από τον άνθρωπο που είναι ολόσωμος στο γύψο. Ήταν πολύ φυσικό να κλαίνε τις καλοκαιρινές μέρες ιδιαίτερα με τις μεγάλες ζέστες. Και έτσι άρχιζε το ασταμάτητο κούνημα.

Κούνησα τα τέσσερα μικρότερα αδελφάκια μου και δεν ξέρω πόσα του παιδικού σταθμού. Το κούνημα των μωρών ήτανε από τις σοβαρότερες δουλειές στο σπίτι μας.

Στη μνήμη του Αδαμίδη Κωνσταντίνου (Κωστάκης) του Χρήστου 1937-2011

Ο Κώστας γεννήθηκε το 1937 στην Νέα Τραπεζούντα Πιερίας. Γιος του Χρήστου (Τουλουμ τής) και της Ανθίκας.

Ήταν πέντε (5) αδέρφια. Ο Βασίλης, ο Ηλίας, η Όλγα, η Βασιλική και ο Κωστάκης. Μπορώ να πω πως ήταν οικογένεια μουσικών. Ο Ηλίας που πέθανε νε-

ότατος, 21 χρόνων. Έπαιζε σάλπιγγα τότε με τους προσκόπους στο χωριό. Τον θαυμάζαμε στις διάφορες εκδηλώσεις και εκδρομές των προσκόπων. Ο μπάρπα Χρήστος έπαιζε ασκό (Τουλούμ ζουρνά). Ήτανε μουσικός από τον Όφι του Πόντου. Ο ίδιος ο Κώστας έπαιζε ακορντεόν. Ερασιτεχνικά μεν αλλά ήταν απαραίτητοι στα γλέντια, στους γάμους (χαράδες) και στα πανηγύρια του χωριού εκείνο τον παλιό καλό καιρό. Ο Κώστας ξενιτεύθηκε στην δεκαετία του 1960 στο Τορόντο του Καναδά. Διέκοψε όμως ήρθε στην Ελλάδα προσπάθησε να φτιάξει μια μικρή βιοτεχνία που είχε σχέση με το αυτοκίνητο.

Δεν μπόρεσε και γύρισε πάλι στον Καναδά από όπου και συνταξιοδοτήθηκε. Εκεί οργανώθηκε με τους Έλληνες ομογενείς με την Πανμακεδονική Κοινότητα, με τον Σύλλογο Κατερινιωτών, και με τον Ποντιακό σύλλογο «Παναγία Σουμελά» του Τορόντο. Πατριώτης δραστήριος αγωνιστής για τα κοινά με ιδιαίτερη αγάπη για το χωριό του την Νέα Τραπεζούντα. Συμμετείχε στην αγορά ενός ασθενοφόρου για το Νοσοκομείο της Κατερίνης. Όνειρό του η βελτίωση ποιότητας της ζωής των χωριανών του. Ήθελε να κάνουμε πίσνα για τους νέους στο χωριό, πίσω από το χώρο του Συλλόγου. Στο χωριό με τους προσκόπους έφτασε μέχρι τον βαθμό του Ενωματάρχη. Για την ψυχαγωγία των κατοίκων έγραφε και έπαιζε αυτοσχέδια κωμικά σκετς. Στον Καναδά λόγω της σοβαρής κατάστασης της υγείας του άφησε ρητή εντολή πως αν πεθάνει εκεί στον Καναδά να τον φέρουν στην Ελλάδα και να κηδευτεί στο χωριό του στην Νέα Τραπεζούντα, όπως και έγινε. Ο Οδυσσεάς επέστρεψε στην Ιθάκη του, έστω και νεκρός.

Κάνω μια τολμηρή παρένθεση και με σεβασμό στην μνήμη του, ήτανε φίλος μου. Πως φαντάζομαι τον Κώστα στο ταξίδι του στην αιωνιότητα. (Κανείς δεν γύρισε από εκεί να μας πει). Έτσι πως φαντάζομαι την υποδοχή του από την οικογένεια τα γονεϊκά του. Ο Ηλίας με την σάλπιγγα να σαλπίζει εγερτήριο για τον ερχομό του Κωστάκη.

Ο πατέρας του να φουσκώσει τον ασκό (Τουλούμ ζουρνά) να παίξει από τους αγαπημένους του σκοπούς, να χαρούν οι πρόγονοι. Ο Βασίλης ο Λυκειάρχης να τον καλωσορίζει με το ήρεμο πάντα χαμόγελό του. Ο Κώστας θα ανοίξει το ακορντεόν του. Για συμπλήρωμα και συμπάρσταση θα βοηθήσει και ο γαμπρός του ο Σταύρος ο Χαραλαμπίδης με τον (Κεμεντσέ) Λύρα. Η Μάννα του η Ανθίκα εκείνη η πονεμένη Γυναίκα έχει τον τρόπο της με το μοιρολόι της, βοηθούμενη από την κόρη της την Βασιλική.

Η κηδεία του έγινε στο χωριό όπως επιθυμούσε με πάρα πολλούς φίλους και συγγενείς να τον αποχαιρετούν.

Κωστάκη Αιωνία σου η Μνήμη.

Σεπτέμβριος 2011

Τερζίδης Αριστείδης (ο Δίκαιος)

ΚΗΡΥΓΜΑ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΟΡΤΗΝ ΤΗΣ ΑΝΑΚΟΜΙΔΗΣ
ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΛΕΙΨΑΝΟΥ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΕΥΓΕΝΙΟΥ
ΕΝ ΝΕΑ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΙ
ΙΕΡΟΝ ΝΑΟΝ ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ
ΝΕΑΣ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΟΣ
ΔΕΥΤΕΡΑ 17 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2011

«Τιμή μάρτυρος, μίμησις μάρτυρος»

(Ιωάννου του Χρυσοστόμου)

Αξιωθήκαμε και πάλι από την χάρη και την ευλογία του Αγίου Θεού και της Κυρίας Θεοτόκου της και Ζωοδόχου Πηγής, αγαπητοί μου πατέρες και συλλειτουργοί και ευλογημένοι μου χριστιανοί, να συγκεντρωθούμε σε αυτόν τον περικαλέστατο Ναόν της Ζωοδόχου Πηγής εν Νέα Τραπεζούντι. Ένα χωριό που μας θυμίζει το όνομα της ενδόξου και λαμπρής και ελληνικής πόλεως και πρωτεύουσής του ιστορικού ελληνικού και ευλογημένου Πόντου, αλλά και της Δυναστείας των Μεγάλων Κομνηνών, την Τραπεζούντα, και να εορτάσουμε και πάλι την εορτή της ανακομιδής του Ιερού Λειψάνου του Αγίου Ενδόξου Μεγαλομάρτυρος Ευγενίου του Τραπεζουντίου, εκ Καλαμαριάς ενταύθα.

Αποτελεί μεγάλο και σημαντικό γεγονός, το ότι ο Μεγάλος αυτός Άγιος και προστάτης της Τραπεζούντος του Πόντου, της ιδιαίτερης πατρίδος σας, βρίσκεται ανάμεσα στα ξεριζωμένα παιδιά του, τα οποία άφησαν μια μαύρη νύχτα όλα τα καλά τους εκεί στην Πατρίδα και ήρθαν σε αυτόν τον τόπο, όχι γιατί το θέλησαν οι ίδιοι, αλλά γιατί το επέβαλαν οι μεγάλοι και οι τότε ισχυροί του κόσμου. Είναι σημαντικό, ότι ο Άγιος Ευγένιος δεν άφησε μόνους όλους εσάς, αλλά ως πρόσφυγας και αυτός, ήρθε στην Ελλάδα και με το Άγιο λείψανό του, αγιαρίζει και ευλογεί όλους εμάς, που ήρθαμε με πίστη και ευλάβεια, για να καταθέσουμε ενώπιόν του, όλες τις αγωνίες, τους καημούς, τα βάσανα, τις λύπες και τις στεναχώριες μας.

Ο Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος, ο Επίσκοπος και Πατριάρχης της Βασιλίδος των Πόλεων, της Κωνσταντινουπόλεως, σε μια ομιλία του για τους Αγίους Μάρτυρες, αναφέρει αυτό που αναφέραμε και εμείς ως προμετωπίδα στο σημερινό μας απλό και ταπεινό κήρυγμα. «Τιμή μάρτυρος, μίμησις μάρτυρος».

Ο της Κωνσταντινουπόλεως Ποιμήν, μας προτρέπει να τιμούμε τους μάρτυρες. Οι μάρτυρες, είναι οι άνθρωποι εκείνοι, που αγωνίστηκαν εναντίον όλων των δυνάμεων του σκότους, που σκοπό είχαν να εξαφανίζουν την δύναμιν και την διδασκαλίαν του Μοναδικού Θεού και Σωτήρος της ανθρωπότητας, του Κυρίου μας Ιησού Χριστού. Γι' αυτό και θα γράψει ο Απόστολος των Εθνών Παύλος στην επιστολή προς Εβραίους: «Τοιγαρούν και ημείς, τοσούτον έχοντες περικείμενον ημίν νέφος μαρτύρων, όγκον αποθέμενοι πάντα και την ευπερίστατον ημίν αγώνα, αφορώντες εις τον της πίστεως αρχηγόν και τελειωτήν Ιησούν». (Εβρ. 12, 1-2).

Οι μάρτυρες, είναι αυτοί που με το αίμα τους, με την θυσία τους, με την προσφορά τους, πότισαν και θέριασαν το δέντρον της Εκκλησίας μας. Άλλωστε είναι γνωστό ότι η Εκκλησία κατέχει ως το πολύτιμο θησαυρό όχι πολύτιμους

Ο ΑΓΙΟΣ ΕΥΓΕΝΙΟΣ ΕΥΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΧΩΡΙΟ ΜΑΣ

Στις 16 Οκτώβρη 2011 συμπληρώθηκαν 12 χρόνια που έγινε η μεταφορά αποτμήματος του δεξιού χεριού του Ιερού Λειψάνου του Αγίου Ευγενίου του Τραπεζουντίου από την Καλαμαριά Θεσσαλονίκης στην Νέα Τραπεζούντα Πιερίας. 16/10/1999-16/10/2011. Και φέτος έγινε η Θεία Λειτουργία χοροστατούντος του Αρχιμανδρίτου κ. ΙΩΑΚΕΙΜ Οικονομικού, και των Ιερέων, του χωριού μας, του Κάτω Αγίου Ιωάννου, της Νέας Χράνης και του Νέου Κεραμιδίου Πιερίας. Τους ευχαριστούμε για την παρουσία τους. Ο κόσμος, οι πιστοί χριστιανοί τιμούν τον Μεγαλομάρτυρα Άγιο Ευγένιο και ελπίζουμε του χρόνου

να αποπερατωθεί ο Ναΐσκος 12 Χ 6 μέτρα που χτίστηκε δίπλα από τον Ιερό Ναό της Ζωοδόχου Πηγής, στο χωριό. Είναι μικρογραφία του Ναού του Πολιούχου της Τραπεζούντας του Πόντου. Στον Νέο Ναό φιλοδοξούμε να γίνει του χρόνου η Θεία Λειτουργία.

Για την ιστορία: Ενημερώνουμε τους ξένους και τους νέους αναγνώστες της εφημερίδας μας

πως το κομμάτι του Ιερού Λειψάνου αποκτήθηκε με ενέργειες των Ιερέων Αθανασίου Τσικόπουλου και Δημητρίου Σταυριανίδη και των κατοίκων της Νέας Τραπεζούντας, ύστερα από πρόταση του μακαρίτη Ιωαννίδη Πέτρου. Χρεωστούμε μεγάλη ευγνωμοσύνη στον Μητροπολίτη μας κ. Αγαθόνικο και τον Μητροπολίτη Καλαμαριάς Προκόπιο, για το σπάνιο αυτό απόκτημα, και ο Ναός θα είναι ο μοναδικός που υπάρχει. Τον εσπερινό και τον όρθρο για τον Άγιο έγραψε ο Μητροπολίτης Εδέσσης κ. Ιωήλ.

Ένα πολύ μεγάλο ευχαριστώ των κατοίκων σε όσους βοήθησαν και βοηθούν για να έχουμε μόνιμα πλέον τον Ναό του Αγίου Ευγενίου.

Τερζίδης Αριστείδης
(ο Δίκαιος)

Βιβλιογραφία:
Ο Άγιος Ευγένιος της
Νέας Τραπεζούντας
ΠΙΕΡΙΑΣ.

λίθους, όχι ασήμια και χρυσό, αλλά και κατέχει κάτι ανώτερο από αυτά. Κάτι που δεν αλλάζει με τίποτε και με κανένα. Και αυτό είναι τα Ιερά Λείψανα των Αγίων Μαρτύρων, επάνω στα οποία στηρίζεται. Γι' αυτό και σε κάθε Αγία Τράπεζα κατά την ώρα των εγκαινίων, ο Επίσκοπος τοποθετεί Ιερά Λείψανα Μαρτύρων.

Οι μάρτυρες όμως της Εκκλησίας μας, δεν περιορίζονται μόνο στα πρώτα χρόνια, στους πρώτους αιώνες του Χριστιανισμού. Οι μάρτυρες της Εκκλησίας, υπάρχουν και σε άλλες εποχές. Έτσι φτάσαμε στα χρόνια της Οθωμανικής κυριαρχίας, κατά την οποία ένα μεγάλο νέφος από τους Νεομάρτυρες, έγινε η αιτία πολλοί Ρωμηοί να

πάρουν θάρρος και κουράγιο για να προχωρήσουν και να αντέξουν την δύσκολη σκλαβιά. Μπορεί οι Ρωμηοί να ήταν σκλαβωμένοι σωματικά, ψυχικά όμως, ηθικά και πνευματικά, ήταν ελεύθεροι. Και ήταν ελεύθεροι, γιατί κρατήθηκαν από τις θυσίες των Αγίων μαρτύρων και των Ηρώων της πίστεως και του Γένους μας.

Σήμερα εμείς ζούμε σε μια άλλη εποχή. Χωρίς διωγμούς, χωρίς τυράντους, χωρίς σκλαβιά. Πόσο μπορούν σήμερα τα μηνύματα του Αγίου Ενδόξου Μεγαλομάρτυρος Ευγενίου του Τραπεζουντίου να μας επηρεάσουν; Μπορούν να μας βοηθήσουν να προχωρήσουμε τον δρόμο μας. Είμαστε έτοιμοι και εμείς οι σύγχρονοι Χριστιανοί

να μαρτυρήσουμε για «του Χριστού την πίστιν την αγίαν και της Πατρίδος την ελευθερίαν»;

Ο Χριστός μας σήμερα, δεν μας ζητά να μπούμε στις αρένες και να θυσιαστούμε στα θηρία. Ο Χριστός και η Εκκλησία Του, η οποία πάντοτε στάθηκε και στέκεται δίπλα στον κάθε άνθρωπο, μα ζητά να μαρτυρήσουμε και να ομολογήσουμε «Ιησούν Χριστόν και τούτον Εσταυρωμένον». Αλλά εμείς πόσο έχουμε σχέση με τον Χριστό και την Εκκλησία; Μήπως είμαστε κατ' όνομα και όχι κατ' ουσίαν χριστιανοί;

Αυτό αγαπητοί μου, είναι ένα ερώτημα που θα πρέπει όλοι μας, ακόμα και εμείς οι κληρικοί να το κάνουμε στον εαυτό μας. Πόσο εμπιστευόμαστε τον Θεό και την Εκκλησία;

Είναι αλήθεια, ότι όλοι μας βιώνουμε μια πολλή δύσκολη κατάσταση. Όλοι μας μιλάμε για νούμερα, για χρήματα, για οικονομικά μεγέθη. Δεν μιλάμε όμως με την ίδια ευκολία για τον Θεό, για τις αξίες και τα ιδανικά με τα οποία μεγαλούργησε το Γένος μας. Η κρίση που βιώνει σήμερα ο τόπος μας, ασφαλώς και είναι οικονομική. Αλλά δεν είναι μόνο οικονομική. Είναι πρωτίστως πνευματική. Και είναι πνευματική, γιατί όλοι μας απομακρυνθήκαμε από τις αξίες και τα οράματα της Εκκλησίας και τους Γένους μας. Ξεχάσαμε τον Θεό, ξεχάσαμε τις παραδόσεις, ξεχάσαμε την ανθρωπιά μας, ξεχάσαμε να προσευχήμασθε, ξεχάσαμε την λεβεντιά μας και το κιμπαρλίκι μας, και στραφήκαμε σε αλλότρια πράγματα. Αυτό θυμίζει τον άσωτο υιό που κατασπατάλησε την πατρική του περιουσία και ζούσε με τα ξυλοκέρατα. Το αδιάψευστο στόμα του Κυρίου μας Ιησού Χριστού, είναι επίκαιρο όπως πάντα: «Τι γαρ ωφελήσει άνθρωπον εάν κερδίση τον κόσμον όλον και ζημιωθή την ψυχήν αυτού; ή τι δώσει άνθρωπος αντάλλαγμα της ψυχής αυτού;» (Μάρκ. 8,36-37).

Αγαπητοί μου πατέρες και συλλειτουργοί και ευλογημένοι συνεορταστές. Ο σήμερα τιμώμενος εν Νέα Τραπεζούντι Άγιος Ευγένιος ο Μεγαλομάρτυς και προστάτης της κώμης ταύτης και της Τραπεζούντος του Πόντου, είναι το φώς και το παράδειγμα που θα πρέπει να ακολουθήσουμε, για να μπορέσουμε και εμείς να ξεπεράσουμε τα προβλήματα που αντιμετωπίζουμε. Ο Άγιος Ευγένιος μας καλεί και εμείς να μαρτυρήσουμε, όχι όπως εκείνος, αλλά με την στάση μας, με την ομολογία μας, με την πίστη μας, με την επιστροφή στις αξίες και σε όλα αυτά που μας κάνουν να ξεχωρίζουμε. Τότε θα μπορούμε να επαναλαμβάνουμε αυτό που αναφέραμε στην αρχή της απλής και ταπεινής αυτής ομιλίας μας.

«Τιμή αγίου, μίμησις αγίου».

Εύχομαι σε όλους σας, χρόνια πολλά ευλογημένα και καλό Φθινόπωρο.

Αρχιμ. Ιωακείμ Οικονομικός.

Αρχιμ. Ιωακείμ Οικονομικός.